БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 61 (19.137). ● 1985 йил 13 март, чоршанба ● Баҳоси 3 тийин.

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети комил ишонч билан айтадиларки, коммунистлар, барча совет кишилари юксак онглилик ва уюшқоқлик намуналарини кўрсатиб, янада зўр ғайрат ва фидокорлик билан меҳнат қиладилар. Ватанимизнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлайдилар, Улуғ Октябрь байроғини муносиб равишда баланд кўтариб борадилар.

МОСКВА К. У. ЧЕРНЕНКО БИЛАН ВИДОЛАШМОҚДА

Советлар мамлакати чуқур мотам тутмоқда. Коммунистик партия ва Совет давлатининг атоқли арбоби, КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси Константин Устинович Черненконинг юраги уришдан тўхтади.

К. У. Черненконинг бутун ҳаёти ва фаолияти партия ва халқ ишига, Ватаннинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлаш, совет кишиларининг фаровонлигини ошириш учун, социалистик жамиятимизни ҳар томонлама такомиллаштириш учун, ер юзида тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш учун курашга бағишланган эди.

12 март куни соат 10 да меҳнаткашларнинг Константин Устинович Черненко билан видолашуви учун зал эшиклари очилади. Марҳумнинг тобути Союзлар уйининг Колонна залидаги супага қўйилган. Колонна зали мотам либосида. Байроқлар марҳумнинг бош томонига эгиб қўйилган. Совет Армиясининг жангчилари тобут ёнида сукут сақлаб турибдилар.

К. У. Черненкога Ватан олдидаги катта хизматлари учун тақдирлаб берилган мукофотлар — Социалистик Меҳнат Қаҳрамонининг учта «Ўроқ ва Болға» олтин медали, тўртта Ленин ордени, учта Меҳнат Қизил Байроқ ордени, медаллар, шунингдек қардош мамлакатларнинг олий мукофотлари супанинг тўридаги қизил ёстиқчаларга қадаб қўйилган. Ленин мукофоти лауреати нишони ҳам шу ерга қўйилган.

Марҳумнинг тобути ёнига КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети, КПСС Москва шаҳар комитети ва Москва Совети ижроия комитети, КПСС Москва область комитети ва Москва область Совети ижроия комитети, марҳумнинг қариндошлари ва яқинларидан гулчамбарлар қўйилди.

Союзлар уйига янги-янги гулчамбарлар — иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетлари, иттифоқдош республикалар Олий Советлари Президиумлари ва Министрлар Советларидан, министрликлар ва идоралардан, ўлка партия комитетлари ва ўлка ижроия комитетларидан, область партия комитетлари ва область ижроия комитетларидан, жамоат ташкилотларидан гулчамбарлар олиб кирилади.

Кундуз соат 12. М. С. Горбачев, Г. А. Алиев, В. И. Воротников, В. В. Гришин, А. А. Громико, Д. А. Кунаев, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, Н. А. Тихонов, В. В. Щербицкий, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, Е. К. Лигачев, К. В. Русаков, Н. И. Рижков ўртоқлар К. У. Черненкога сўнгги бурчларини адо этиш учун залга кириб келишди. КПСС Марказий Комитетининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари, КПСС Марказий Ревизия комиссиясининг аъзолари ҳам марҳумнинг тобути ёнида фахрий қоровулликда турибдилар. Улар чуқур сукут ичида партия ва давлатнинг атоқли арбоби, ватанпарвар ва интернационалист, ер юзида коммунизм ва тинчлик идеалларининг тантанаси учун изчил курашчи билан видолашадилар.

Шундан кейин Коммунистик партия ва Совет давлатининг раҳбарлари К. У. Черненконинг қариндошлари ва яқин кишилари ҳузурига келиб, уларга чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Минг-минглаб кишилар — турли авлодларнинг вакиллари, пойтахт ва Москва областининг меҳнаткашлари узун саф бўлиб Колонна залидан ўтадилар.

Залда мотам куйи мунгли таралади. Тобут ёнидаги фахрий қоровул ҳар уч минутда ўзгариб туради. Дафн этишни ташкил қилувчи комиссия аъзолари, партия ва совет ходимлари, министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари, ишлаб чиқариш илғорлари, ҳарбий бошлиқлар, фан ва маданият арбоблари, жамоатчилик вакиллари мотам вахтасида турадилар.

Пойтахтдаги завод, фабрика ва қурилишларнинг ишчилари, таниқли олимлар, муассасалар ва лойиҳалаш ташкилотларининг ходимлари, студентлар ва ўқувчилар тобут ёнидан ўтадилар. Барча совет кишилари каби улар ҳам КПССнинг стратегик йўли — СССРда барпо этилган социализмни такомиллаштириш йўлини қўллаб-қувватламоқдалар. Бу йўл К. У. Черненконинг нутқларида ҳар томонлама асослаб берилди. Ривожланган социализмнинг партия томонидан ишлаб чиқилган концепциясини янада чуқурлаштириш ва конкретлаштириш унинг номи билан боғланган. Бу концепция КПСС Программасининг янги таҳририни тайёрлаш соҳасидаги ишлар учун асос қилиб олинди. К. У. Черненко партиянинг омма ўртасидаги ғоявий-тарбиявий ва ташкилотчилик иши формалари ҳамда методларини такомиллаштиришга, партиянинг кадр сиёсатига, Советларнинг, касаба союзлари ва комсомолнинг, ижодий союзлар ва халқ контроли органларининг фаолиятини яхшилаш учун кўп куч сарф қилди ва бу ишларга катта эътибор берди. К. У. Черненко мактаб ислоҳотини ишлаб чиқишга катта ҳисса қўшди.

Совет кишилари К. У. Черненконинг ижтимоий ишлаб чиқаришни ўстириш суръатларини ошириш, экономикани ҳар томонлама интенсивлаш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш ҳақидаги, хўжалик механизмини такомиллаштириш, интизом ва уюшқоқликни мустаҳкамлаш тўғрисидаги зўр ғамхўрлигини ғоят қадрлайдилар. Унинг КПСС Марказий Комитети 1984 йил октябрь Пленумида сўзлаган нутқида партиянинг аграр сиёсати янада ривожлантирилди, Озиқ-овқат программасини бажариш, халқнинг турмуш даражасини муттасил ошириш соҳасидаги актуал вазифалар белгиланди.

Партия ва меҳнат ветеранлари Коммунистик партия ва Совет давлати раҳбарининг порлоқ хотирасини ҳурмат билан эслайдилар. Деҳқон оиласида туғилган Константин Устинович меҳнат фаолиятини болалик чоғлариданоқ бошлаган эди. У қулоқларга ёлланиб ишлади. Унинг шундан кейинги бутун меҳнат фаолияти комсомол органларида, сўнгра эса партия органларида раҳбарлик ишларини бажариш билан боғланган. К. У. Черненко ВЛКСМ ва КПСС ўлка комитетлари бўлимларининг мудири бўлди, район ва область партия комитетларининг секретари, Молдавия Компартияси Марказий Комитетининг бўлим мудири, КПСС Марказий Комитетининг бўлим мудири ва секретари бўлиб ишлади. КПСС Марказий Комитетининг 1984 йил февраль ойида бўлиб ўтган навбатдан ташқари Пленуми К. У. Черненкони КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари қилиб сайлади. У бир неча чақириқ СССР ва РСФСР Олий Советларининг депутати эди. К. У. Черненко 11-чақириқ СССР Олий Советининг 1984 йил апрель ойида ўтказилган биринчи сессиясида СССР Олий Совети Президиумининг Раиси қилиб сайланди.

Партия К. У. Черненкога ишониб топширган юксак лавозимларда у содиқ ва матонатли марксчи-ленинчи, кишиларнинг тинчлиги ва бахт-саодати учун фаол курашчи эканлигини намойиш қилди. К. У. Черненко жуда бой ҳаётий тажриба соҳиби, чуқур назарий билимга, ғоят буюк сиёсий ва ташкилотчилик қобилиятига эга бўлиб, партия Марказий Комитетининг КПСС бош йўлини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш, партия XXVI съездининг қарорларини бажариш соҳасида, партия ва давлат ишининг ленинча услубини ривожлантириш ҳамда қарор топтириш соҳасидаги коллектив фаолиятига катта ҳисса қўшди.

...Мотам куйи эшитилади. СССР ва РСФСР Олий Советларининг депутатлари, Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари, ишлаб чиқариш илғорлари, космонавтлар, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг вакиллари марҳум тобути ёнида вахтада турадилар.

Совет Қуролли Кучларининг жангчилари сукут ичида ўтадилар. Колонналарда солдатлар, учувчилар, денгизчилар, ҳарбий билим юртларининг курсантлари, академияларнинг тингловчилари ва ўқитувчилари бор. Улар К. У. Черненконинг 1930 йилда кўнгилли бўлиб Қизил Армия сафига келганлигини ва 1931 йилда Коммунистик партия сафига кирганлигини яхши эслайдилар. К. У. Черненко 1933 йилгача чегара қўшинларида хизмат қилди, чегара заставаси партия ташкилотининг секретари бўлиб ишлади.

К. У. Черненко СССР Мудофаа кенгашига бошчилик қилиб, мамлакатнинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш, Совет Қуролли Кучларининг жанговар тайёргарлигини ошириш учун кўп иш қилди.

К. У. Черненко мураккаб халқаро вазиятда партиямизнинг тинчлик ва халқаро хавфсизликни мустаҳкамлашга, қуролланиш пойгасини жиловлашга, ядро уруши хавфини йўқотишга қаратилган тинчликсевар ленинча ташқи сиёсатини амалга ошириш йўлида ҳормай-толмай ишлади. Совет халқи, яхши ниятли барча кишилар бу сиёсатни якдиллик билан қўллаб-қувватладилар ва қўллаб-қувватламоқдалар.

Дипломатик корпус аъзолари Совет давлатининг раҳбари хотирасини ҳурмат билан эсладилар.

Москва ва Бутун Русь патриархи Пимен ва рус православ церкови олий руҳонийларининг бошқа намояндалари К. У. Черненконинг порлоқ хотирасини ҳурматладилар.

Бутун кун бўйи неча ўн минглаб москваликлар Константин Устинович Черненко билан видолашдилар. У бизнинг хотирамизда марксча-ленинча ғояларнинг оташин пропагандисти, меҳрибон ва талабчан раҳбар, меҳнат аҳлининг эҳтиёж ва талабларига зўр сезгирлик ва эътибор билан қараган инсон сифатида сақланиб қолади.

Совет кишилари КПСС Марказий Комитети навбатдан ташқари Пленумининг қарорини, КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Советининг Коммунистик партияга, совет халқига Мурожаатини қизғин маъқуллаб кутиб олдилар. Улар партия ва давлатнинг атоқли раҳбари билан видолашар эканлар, юксак онглилик ва уюшқоқлик намуналарини кўрсатиб, янада зўр ғайрат-шижоат ва фидокорлик билан меҳнат қиламиз, Ватанимизнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлаймиз, Улуғ Октябрь байроғини муносиб равишда баланд кўтариб борамиз, деб ваъда берадилар.

(ТАСС).

Коммунистик партия ва Совет давлатининг раҳбарлари фахрий қоровулликда.

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТЛАРИ ВА МЕҲНАТКАШЛАРИДАН

КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси Константин Устинович Черненконинг вафоти тўғрисидаги мусибатли хабар Ўзбекистон коммунистлари, барча меҳнаткашларини чуқур қайғуга солди. Бизнинг партиямиз, бизнинг мамлакатимиз атоқли сиёсий ва давлат арбоби, содиқ ленинчи, бутун жаҳонда коммунизм идеаллари учун, тинчлик учун матонатли курашчидан жудо бўлди.

Константин Устинович Черненко ёшлик чоғидаёқ ўз ҳаётини партия билан боғлаб, ўзининг бутун куч-ғайрати, чуқур билими, ташкилотчилик талантини ва улкан амалий тажрибасини КПССга, совет халқига хизмат қилишга бағишлади. Партия юборган барча масъулиятли ва раҳбарлик лавозимларида у толмас ғайрат-шижоати, зўр фидокорона иши туфайли, улуғ Ленин ишига садоқати туфайли бутун совет халқининг иззат-ҳурмати ва миннатдорчилигига сазовор бўлди.

Константин Устиновичнинг номи КПСС Марказий Комитети ва Совет давлати партиянинг совет кишилари моддий фаровонлиги ва маданий савиясини ошириш, мамлакат экономикасини янада мустаҳкамлашдан иборат программавий вазифасини ҳал этиш соҳасида изчил олиб бораётган иши билан чамбарчас боғланган.

Константин Устинович Черненко меҳнаткашларнинг бахт-саодати ҳақида, Ватаннинг иқтисодий ва мудофаа потенциалини мустаҳкамлаш тўғрисида доим ғамхўрлик қилганлиги, халқаро майдонда Совет давлатининг манфаатларини қатъий ҳимоя қилганлиги, тинчликни сақлаш соҳасида зўр ғайрат билан қилган ишлари туфайли совет кишиларининг чексиз муҳаббатига сазовор бўлди, бутун тараққийпарвар инсониятнинг зўр эътибори ва иззат-ҳурматини қозонди.

К. У. Черненко КПСС Марказий Комитети ва СССР Олий Совети Президиумига бошчилик қила бошлаганидан буён кўп вақт ўтмади. Лекин шундай бўлса ҳам партия шу давр ичида XXVI съезднинг, КПСС Марказий Комитети кейинги Пленумларининг белгилаб берган йўлига амал қилиб, иқтисодий ва социал тараққиётнинг ҳамма йўналишларида мамлакатнинг дадил олға ҳаракат қилиб боришини таъминлади.

Константин Устинович ривожланган социализм даврида партиянинг назарияси, стратегияси ва тактикасини ишлаб чиқишга, бундай шароитда КПССнинг раҳбарлик ролини, унинг идеологик фаолиятини такомиллаштиришга катта ҳисса қўшди.

Партиянинг ишлаб чиқариш ва ижтимоий ҳаётнинг ҳамма соҳаларида интизом, уюшқоқлик ва тартибни мустаҳкамлашга қаратилган қатъий йўли амалга оширилаётганлиги унинг номи билан боғланган.

Оташин ватанпарвар ва интернационалист Константин Устинович КПССнинг ленинча миллий сиёсатини янада ривожлантиришга, СССР халқларининг бузилмас дўстлигини мустаҳкамлашга, барча иттифоқдош республикаларнинг экономикаси ва маданиятини юксалтиришга катта аҳамият берди.

Константин Устинович Совет Ўзбекистонининг ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантириш, партия ва давлат интизомини мустаҳкамлаш, кадрларни танлаш, жойжойига қўйиш ва тарбиялашни яхшилаш соҳасидаги ишда республика партия ташкилотининг жанговар фаолиятини ошириш борасида кўп иш қилди.

Партия билан халқнинг бирлиги ҳамиша бутун ижтимоий-сиёсий системамизнинг пойдевори бўлиб келди. Ҳозирда ҳам шундай ва бундан буён ҳам шундай бўлиб қолади.

Республикадаги коммунистлар ва партиясизлар, ишчилар синфи, колхозчи-деҳқонлар, халқ зиёлилари ҳозирги қайғули, мотам кунларида жонажон партия теварагига, унинг ленинчи Марказий Комитети ва Сиёсий бюроси теварагига янада маҳкам жипслашиб, КПСС Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиумига, СССР Министрлар Советига бутун куч ва ғайратимизни партия режаларини амалга оширишга, кўпмиллатли Совет давлатимизнинг экономикасини, маданиятини, мудофаа қудратини янада мустаҳкамлашга сарф қиламиз, деб ваъда берадилар.

Константин Устинович Черненконинг порлоқ хотираси қалбларимизда абадий сақланиб қолади.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

КУЧИМИЗ—ПАРТИЯ БИЛАН БИРЛИКДА

Ўзбекистоннинг шаҳар ва қишлоқлари оғир жудоликни бошидан кечирмоқда. Республика меҳнаткашлари бутун мамлакат, барча тараққийпарвар инсоният билан биргаликда КПСС ва Совет давлатининг атоқли арбоби Константин Устинович Черненко билан видолашмоқдалар. Меҳнаткашлар ҳамма жойда бўлиб ўтаётган митингларда содиқ ленинчи — коммунист, социалистик Ватаннинг оташин ватанпарвари, бутун дунёда тинчлик учун толмас курашчи хотирасига чуқур ҳурмат-эҳтиром бажо келтирмоқдалар.

Митингларнинг қатнашчилари КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Советининг Коммунистик партияга, совет халқига Мурожаатига жавобан жонажон партия, унинг ленинчи Марказий Комитети теварагида ўз сафларини янада жипслаштириб, коммунистик бунёдкорлик улуғвор режаларини рўёбга чиқариш учун бутун кучимизни сарфлаймиз, демоқдалар. Нотиқлар КПССнинг ҳозирги даврдаги стратегияси — ривожланган социализмни такомиллаштириш стратегиясини якдиллик билан қўллаб-қувватлаяжакларини изҳор қилмоқдалар. Улар КПСС Марказий Комитетининг навбатдан ташқари Пленуми якунларини қизғин маъқуллаётганликларини айтмоқдалар. Пленум партиямизнинг Владимир Ильич Ленин кўрсатган бош йўлдан оғишмай боришга азму қарор берганлигини янги куч билан намойиш қилди.

«Ташсельмаш» заводининг меҳнаткашлари К. У. Черненко хотирасига бош эгдилар.

— Константин Устиновичнинг ёрқин ҳаёти — Коммунистик партия ишига, совет халқига фидокорона хизмат қилишнинг муносиб намунасидир, — деди митингда сўзга чиққан қуюв цехининг ишчиси Б. Қиличев. — Биз, машинасозлар, беш йилликнинг якунловчи йилида фан-техника тараққиётини жадаллаштиришнинг қандай муҳим вазифаларини ҳал этиш кераклигини яхши тушунамиз ва бизнинг интернационал коллективимиз мамлакат пахтакорларини пишиқ-пухта пахта териш машиналари билан таъминлаш учун бутун кучини сарфлайди.

— Биз КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Советининг Коммунистик партияга, совет халқига Мурожаатига зарбдор меҳнат билан жавоб берамиз, беш йиллик топшириқларини муваффақиятли уддалаймиз, деди митингда инженер Ғ. Ҳамидов. Корхонамиз меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитетининг навбатдан ташқари март Пленуми қарорларини якдиллик билан маъқуллайдилар. Биз партиянинг коллектив ақл-заковати ва иродаси мамлакатимизнинг оғишмай олға томон боришини таъминлашига аминмиз.

Тошкентдаги «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмасининг тўқувчилари, тикувчилари, бичиқчилари, инженер ва технологлари бу ерда бўлиб ўтган митингда Константин Устинович Черненконинг ёрқин хотирасига ҳурмат-эҳтиром бажо келтирдилар.

— Совет халқининг содиқ фарзанди, ватанпарвар ва интернационалист Константин Устинович Черненко энди орамизда йўқ, — деди митингда сўзга чиққан ишчи Г. Тошматова. — Шу кунларда ҳар биримиз энг кўп даражада онглилик ва уюшқоқлик кўрсатишга интилмоқдамиз. Бизлар Ватанимиз гуллаб яшнаши йўлида, унинг куч-қудратини мустаҳкамлаш йўлида, партия режаларини рўёбга чиқариш учун янада зўр ғайрат билан меҳнат қиламиз.

— Биз атоқли партия ва давлат арбоби Константин Устинович Черненко бевақт вафот этганлиги тўғрисидаги хабардан чуқур қайғуга тушдик, — деди Жиззахдаги ип йигирув фабрикасининг мотам митингида ишчи Г. Мансурова. Константин Устиновичнинг бутун ҳаёти партия ва халқ ишига, Ватаннинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлаш учун, совет кишиларининг фаровонлигини тинмай ошириш, социалистик жамиятимизни ҳар томонлама такомиллаштириш учун садоқат билан хизмат қилишга бағишланди. Корхона меҳнаткашлари номидан биз фидокорона меҳнатимиз билан бундан буён ҳам Ленин ишига садоқатимизни, жонажон Коммунистик партияга меҳр-муҳаббатимизни намойиш қилаверамиз деб ишонтираман. Партиямиз Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Советининг Мурожаати бизни шунга даъват этади.

Андижон областининг қўриқ Комсомолобод районидаги Мирзаахмедов номли совхоз клуби мотам либосида. Бу ерда хўжалик пахтакорлари, чорвадорлари, полизчилари, қишлоқ зиёлилари вакилларининг кўп кишилик мотам митинги бўлиб ўтди.

Пахтачилик бригадасининг бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони А. Мирзакаримов минбарга чиқади.

— Биз Коммунистик партия билан Совет давлатининг атоқли арбоби, тинчлик ва коммунизм учун толмас курашчи Константин Устинович Черненко билан видолашмоқдамиз, — деди у. — деҳқонлар Константин Устинович бизларнинг ишимиз ва ташвишларимизга диққат-эътибор билан қараганлигини яхши биладилар. Унинг нутқлари, мақолалари, асарлари бизларни янги-янги меҳнат зафарларига илҳомлантирарди. Бутун кучимиз билан севикли партиянинг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлашни оширишга, ер ресурсларидан самарали фойдаланишга, уларнинг самарадорлигини кўпайтиришга, деҳқончилик ва чорвачиликда фойдаланилмаётган ички резервларни қидириб топишга, ишнинг барча участкаларида меҳнат интизоми ва омилкорлик билан муносабатда бўлишни мустаҳкамлашга қаратилган йўлини қўллаб-қувватлаш бизнинг энг муҳим граждалик бурчимиздир.

(Давоми иккинчи бетда).

ХАЛҚИМИЗ МОТАМ ТУТМОҚДА

Шаҳар ва қишлоқларда мотам байроқлари эгиб қўйилган — Советлар мамлакати оғир мусибат туфайли мотам тутмоқда. Коммунистик партия ва Совет давлатининг, халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг атоқли арбоби К. У. Черненко вафот этди. Совет кишилари 11 март куни ўтказилган мотам митингларида ер юзида коммунизм ва тинчлик идеаллари учун изчил курашчи вафот этганлигидан қайғуриб, Ленин идеалларига содиқ эканликларини, Коммунистик партия, унинг жанговар штаби — Марказий Комитет теварагига янада маҳкам жипслашаётганликларини айтдилар.

Москвадаги «Серп и Молот» металлургия заводи сортли прокат цехининг қизил бурчагида Константин Устинович Черненконинг портрети илиб қўйилган. Корхонадаги барча цех ва бўлимларнинг вакиллари бу ерга келишди.

(Давоми иккинчи бетда).

Константин Устинович ЧЕРНЕНКО

ХАЛҚИМИЗ МОТАМ ТУТМОҚДА

(Боши биринчи бетда).

Вальцовкачи А. Малишев минбарга чиқади.

— Чуқур қайғу қалбимизни чулғаб олди, — деди у. — Ватанпарвар ва интернационалист вафот этди. Унинг бутун ҳаёти Коммунистик партия ишига, совет халқининг манфаатларига бағишланган эди.

Константин Устинович ўтган йили апрель ойида коллективимизга келганлиги биз, металлурглар учун унутилмас воқеа бўлиб қолди. Унинг учрашув вақтида берган маслаҳат ва тавсиялари ҳозирги кунда ҳам партия режаларини амалга ошириш соҳасидаги ишимиз учун дастурдир.

Митингда прокат цехи партия бюросининг секретари Р. Хамедулин, электр ёрдамида эритиш цехининг пўлат эритувчиси В. Курбаков, занглaмайдиган ленталарни совуқ усулда прокат қилиш цехининг ишчиси Л. Окунева ва бошқалар сўзга чиқдилар. Улар барча москваликлар каби совет ишчилар синфининг анъаналарига содиқ бўлган пойтахт металлурглари ҳам ўзларининг куч-ғайратларини коммунистик қурилиш ишига сарф қиладилар, бундан буён ҳам партия сиёсатини амалга ошириш учун курашнинг олдинги сафларида борадилар, деб таъкидладилар.

Ленин комсомоли номидаги автомобиль заводи асбоб-штамп корхонасининг қизил бурчагида ўтказилган митингга барча бўлинмаларнинг вакиллари тўпланишди.

— Константин Устиновичнинг бутун ҳаёти, — деди слесарь В. Брусникин, — КПСС билан, совет халқи билан чамбарчас боғланган эди. Биз, москваликлар, ҳозирги мотам кунларида партия режаларини амалга ошириш учун, беш йиллик топшириқларини бажариш учун янада зўр шижоат, омилкорлик билан кураш олиб боришга азму қарор қилганлигимизни билдирамиз.

Ленинграддаги В. И. Ленин номли оптика-механика бирлашмаси механика-йиғув цехи мотам либосида.

— К. У. Черненконинг вафоти тўғрисидаги хабар, — деди фрезерчи Ю. Метелкин, — ҳаммамизни чуқур қайғуга солди. Партия Константин Устиновичнн қаерга юбормасин, ҳамма жойда унинг Ленин типидаги ташкилотчи, раҳбарлик таланти тўлиқ намоён бўлди. КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг Коммунистик партияга, совет халқига қилган Мурожаатига жавобан, деди нотиқ, юксак онглилик ва уюшқоқлик намуналарини кўрсатамиз, ўз меҳнатимиз билан Советлар мамлакатининг иқтисодий ва мудофаа қудратини тинмай мустаҳкамлаймиз.

«Ижорский завод», «Электросила», «Светлана» бирлашмаларида, шунингдек Ленинград шаҳри ва областидаги бошқа меҳнат коллективларида ҳам мотам митинглари бўлиб ўтди.

Новолипецк металлургия комбинатининг меҳнаткашлари прокат цехида ўтказилган митингда бир дақиқа сукут сақлаб, Константин Устинович Черненконинг хотирасини ҳурматлаб эсга олдилар.

2-кокс цехининг бригадири А. Хрюкин бундай деди:

— Константин Устинович экономикани ривожлантириш ҳақида, халқ фаровонлигини ошириш тўғрисида зўр ғамхўрлик қилганлигини ҳеч қачон эсдан чиқармаймиз. Шунинг учун ҳам у меҳнат аҳлининг самимий иззат-ҳурмати ва ишончига сазовор бўлган эди.

Митинг қатнашчилари коммунизм идеаллари тантанаси учун курашчининг порлоқ хотирасини эъзозлаб, партиянинг ички ва ташқи сиёсатини тўла-тўкис қўллаб-қувватлаётганликлари ҳақида, яқин йиллар ичида ўзлари ҳал этишлари лозим бўлган катта вазифалар ҳақида гапирдилар.

Донецкдаги Горький номли шахтада ўтказилган митингда проходкачилар бригадири Н. Савельев шу гапларни айтди:

— Константин Устинович кенг меҳнаткашлар оммасининг мамлакат экономикасини ривожлантириш соҳасидаги ташаббуси ва ижодкорлигига катта эътибор берганлиги биз, ишчилар учун жуда азиздир. Бундай эътибор ҳеч қачон эсдан чиқмайди. Кон ишчилари ҳамиша мусобақанинг олдинги сафларида бордилар. Кўмир қазиб чиқариш юзасидан беш йиллик топшириқни муддатидан илгари бажарган шахтамизнинг коллективи ўз зиммасига қўшимча мажбуриятлар олди.

Митингда сўзга чиққан уруш ва меҳнат ветерани В. Гришанов, участка бошлиғи В. Трофимец ва бошқалар коллектив меҳнатдаги янги муваффақиятлари билан Ватанни хурсанд қилишга қатъий қарор берганлигини айтдилар.

Олмаотадаги оғир машинасозлик заводининг неча юзлаб ишчилари цехлардан бирида ўтказилган митингга тўпланишди.

— Константин Устиновичнинг ҳаёт йўли, — деди завод директори М. Битний, — содиқ маркслчи-ленинчининг йўли, тинчлик учун толмас курашчининг йўлидир. У Марказий Комитетнинг коллектив фаолиятига катта ҳисса қўшди, партия ишониб топширган ҳамма лавозимларда у ишчилар тўғрисида оталарча ғамхўрлик қилди.

Митингда сўзга чиққан йиғувчилар бригадири Ю. Кузьмин, токарь А. Кужербаев ва бошқалар корхона коллективи ишлаб чиқаришнинг ҳамма участкаларида иш сифатини оширишга эришади, деб ваъда бердилар.

Тбилисидаги Димитров номли авиация заводининг меҳнаткашлари К. У. Черненко хотирасини иззат-ҳурмат билан эсга олдилар.

Слесарлар бригадири В. Кобаладзе митингда сўзлаган нутқида бундай деди:

— Биз Константин Устиновичнинг Грузияда бўлган кунларини, унинг Тбилиси шаҳрига Ленин орденини топшириш вақтида сўзлаган самимий, сермазмун нутқини, қимматли маслаҳатлари ва конкрет тавсияларини яхши эслаймиз. Ана шу маслаҳат ва тавсиялар коллективнинг ўн биринчи беш йилликда муваффақият қозонишн учун кўп жиҳатдан кўмаклашди.

Митингда сўзга чиққан Г. Пурциладзе, инженер-технолог А. Нариманидзе ва бошқалар эришилган муваффақиятларни мустаҳкамлаш ва кўпайтиришга азму қарор қилганликларини айтдилар.

Молдавиянинг Кутузов районидаги Ленин номли колхозда ўтказилган митинг қатнашчилари ўз сўзларида коммунизм ишига астойдил содиқ эканликларини изҳор қилдилар.

— Константин Устинович вафот этганлигига ҳеч ишонгинг келмайди киши,— деди колхоз раиси И. Цуркан. — Унинг қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш масалалари ҳақидаги ҳар бир нутқи, Молдавия Компартияси Марказий Комитети аппаратида ишлаган вақтида берган маслаҳатлари бизни ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишнинг янги резервларини қидириб топишга илҳомлантирар эди.

Кишиневдаги холодильниклар заводида, М. В. Фрунзе номли қишлоқ хўжалик институтида, «Заря» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасида ва республиканинг бошқа меҳнат коллективларида ўтказилган митингларнинг қатнашчилари Молдавия меҳнаткашлари беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажариш учун ҳамма чораларни кўради, деб айтдилар.

«Инженер Нечипоренко» теплоход-трейлеровози йўлга чиқиши олдидан митинг ўтказилди.

— Бошқа совет кишилари каби биз, денгизчилар ҳам, — деди кема капитани М. Мартенс,—К. У. Черненко вафот этганлигини эшитиб астойдил қайғурмоқдамиз. Константин Устинович ўзининг бутун кучи, билими ва тажрибасини Ватанимизни равнақ топтириш ишига бағишлади. КПССнинг XXVII съездини муносиб кутиб олиш йўлида фидокорона қиладиган меҳнатимиз унинг учун яхши хотира бўлади.

Кема экипажи ўзининг шу рейсини Константин Устинович Черненко хотирасига бағишлади. (ТАСС).

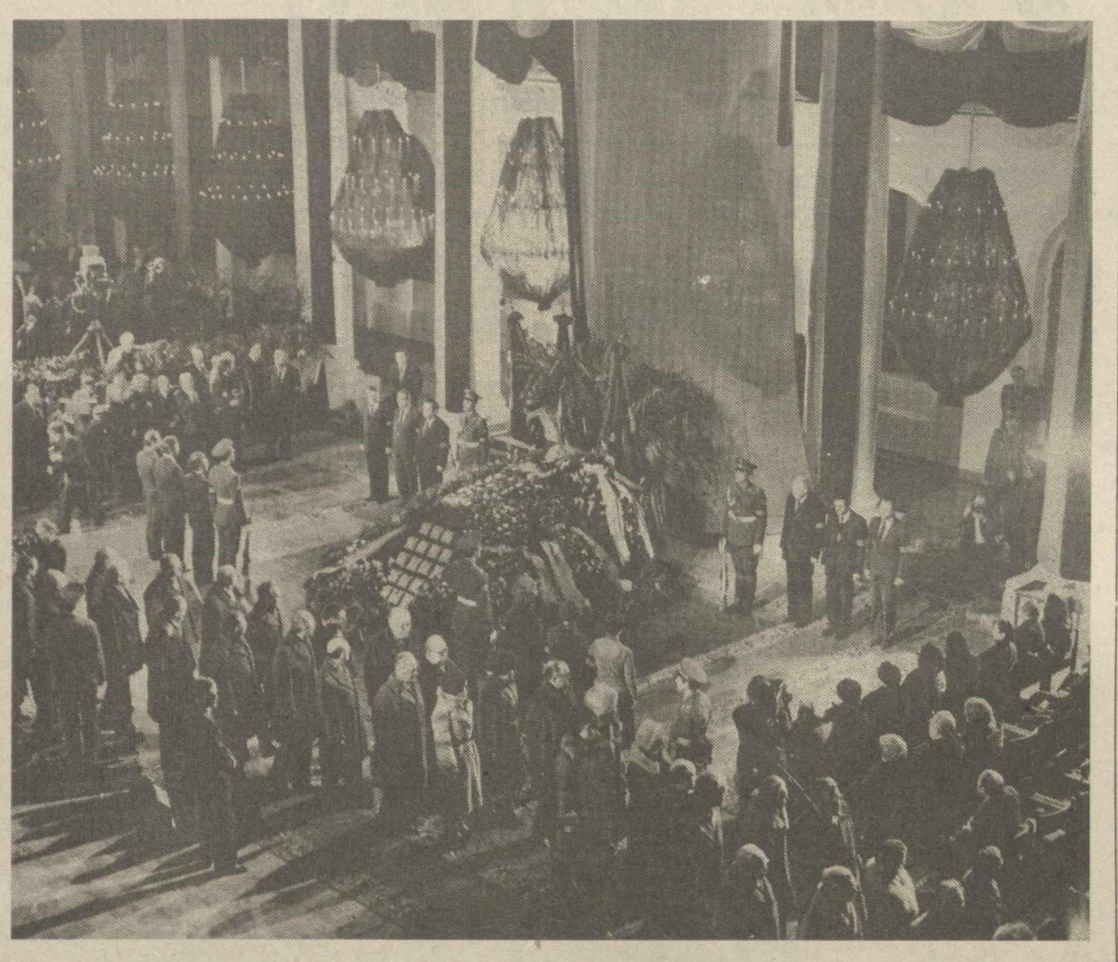

Союзлар уйининг Колонна залида.

КУЧИМИЗ—ПАРТИЯ БИЛАН БИРЛИКДА

(Боши биринчи бетда).

КПСС Марказий Комитетининг навбатдан ташқари Пленуми қарорлари бизни шунга даъват этади.

Фарғона тўқимачилик фабрикасининг меҳнаткашлари К. У. Черненконинг ёрқин хотирасини бир дақиқа сукут сақлаб ҳурмат билан эсга олдилар.

Ишчи Ф. Т. Халиляева сўз олади.

— Константин Устинович Черненконинг юраги уришдан тўхтаганлигини англаш биз учун оғирдир, — дейди у. Мана шу қайғули соатларда бизлар жонажон Коммунистик партия, унинг ленинчи Марказий Комитети теварагида янада жипслашишимиз, севикли Ватаннинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлаш йўлида куч-ғайратимизни кўпайтиришимиз зарур. Ҳаммамизнинг олдимизда қилинадиган ишлар кўп ва бизлар партия белгилаган барча вазифалар амалга оширилади, деб ваъда берамиз.

Самарқанддаги «Хлопкомаш» заводининг меҳнаткашлари бу ерда бўлиб ўтган митингда Константин Устинович Черненконинг ёрқин хотирасига ҳурмат бажо келтириб, КПСС Марказий Комитетининг навбатдан ташқари Пленуми якунларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлашларини, мамлакат экономикасини ривожлантиришга ўзлари қўшадиган ҳиссани кўпайтиришга тайёр эканликларини айтдилар.

— Жонажон партиямиз,— деди комсомол-ёшлар бригадасининг бошлиғи Р. Иброҳимов, — мамлакатимиз коммунистлари, барча меҳнаткашлари юксак онглилик ва уюшқоқлик кўрсатиб, янада зўр ғайрат ва фидокорлик билан меҳнат қиладилар, деб ишонч билдиради. Улуғ Октябрь байроғини баланд кўтариб борадилар. Биз ҳам ҳар кун ва ҳар соатда социалистик Ватанимиз фаровонлиги йўлида самарали меҳнат қиламиз. Унинг янада гўзал ва қудратли бўлишига ҳисса қўшамиз, деб қасамёд этамиз.

— Константин Устинович Черненко, — деди Термиздаги 165-қурилиш тресті коллективининг митингида инженер З. Т. Головина, — ўзининг бутун ҳаётини партия ишига, халқ ишига хизмат қилишга бағишлади. У биз, қурувчиларни барча планлар аниқ бажарилиши учун, совет кишилари яхши уй-жойлар, социал-маданий объектлар билан таъминланиши учун, саноат қурилиши юксак суръатларда олиб борилиши учун ишнинг кўзини билиб меҳнат қилишга даъват этарди. Биз ҳам мана шу вазифалар муваффақиятли бажарилиши учун барча ишларни қиламиз.

Митингда сўзга чиққан уруш ва меҳнат ветерани В. Т. Фадеев, трест партия ташкилотининг секретари Э. Р. Нормўминов ва бошқалар коллектив Ватанни янги меҳнат муваффақиятлари билан хушнуд этишга азму қарор берганлиги тўғрисида гапирдилар.

«Каршистройиндустрия» ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективининг митингида партия ветерани А. Гизатуллин сўзга чиқиб, шундай деди:

— КПСС ва Совет давлатининг ленинча тинчликсевар ташқи сиёсатини барча совет кишилари якдиллик билан қўллаб-қувватлаб астойдил маъқулламоқдалар. Константин Устинович Черненко тинчлик ишини мустаҳкамлашга катта ҳисса қўшди. У ҳозирги мураккаб халқаро вазиятда биз ҳаммамиз ўзимизнинг фидокорона меҳнатимиз билан Ватанимиз мудофаа қобилиятини мустаҳкамлашимиз, империализм қора кучларининг янги уруш оловини ёқишларига йўл қўймаслигимиз зарурлигини бир неча бор уқтириб ўтган эди. КПСС Марказий Комитетининг навбатдан ташқари Пленуми даъватига амалий ишлар билан жавоб бериш, жонажон партиянинг XXVII съездини унинг Марказий Комитети теварагида мустаҳкам жипслашиб кутиб олиш, социалистик Ватанимиз янада бадавлат ва қудратли бўлиши учун барча ишларни қилиш—бизнинг муқаддас бурчимиздир.

(ЎзТАГ).

Суратда: Тошкент тўқимачилик комбинатида ўтган мотам митингида илғор тўқувчи, СССР Олий Советининг депутати Каромат Ёқуббоева сўзламоқда.
В. Молгачев фотоси.

ҚАЛБЛАРДА МАНГУ ЯШАР

Мамлакатимиз халқлари бошига оғир мусибат тушди — улуғ Ленин ишининг содиқ давомчиси, Коммунистик партия билан Совет давлатининг атоқли арбоби, тинчлик учун толмас курашчи Константин Устинович Черненко вафот этди.

Константин Устинович Черненко бутун шонли ҳаётини социалистик мамлакатимизнинг гуллаб-яшнашига, коммунизм қурилишига, кишиларимизнинг турмуш фаровонлигини ошириш ишига бағишлади. Унинг ҳаёт йўли содиқ ленинчининг, узоқни кўрувчи доно раҳбарнинг босиб ўтган йўлидир. Сермазмун кечган бу ёрқин умр ҳар жиҳатдан ибратли ва инсоният эҳтиромига сазовор.

Константин Устинович Черненконинг идеологик ишни яхшилаш, мамлакатимиз экономикасини интенсивлаш, халқ хўжалигини бошқаришни янада такомиллаштириш, кадрлар масъулияти, Советлар, халқ контроли, адабиёт ва санъатнинг ижтимоий ролини оширишдан иборат партия ўртага қўйган актуал вазифаларни амалга ошириш борасидаги хизматлари беқиёсдир.

Коммунизм қурувчи авлод маънавий камолоти ҳамиша Константин Устиновичнинг диққат марказида турди, мактаб ислоҳоти борасида қилинган ишлар партиямизнинг узоқ келажакни кўзлаб амалга оширган улуғ тадбирларидан бири бўлди.

Константин Устинович Черненко ижод аҳлининг меҳрибон мураббийси эди. У ҳар доим кўпмиллатли совет адабиётининг оламшумул мавқеи ва камолоти учун қайғурди. Адабиёт ва санъат ютуқларидан қувонган ҳолда у биз, ижодкорлар олдига улуғвор вазифаларни қўяр ва бунда ўзининг адабиётимиз билимдони эканлигини намоён этар эди. Табиийки, унинг қимматли маслаҳатлари ва йўл-йўриқлари совет адибларининг катта ижодий ютуқларига омил бўлди.

Зеро, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг 11 март куни бўлиб ўтган навбатдан ташқари Пленумида КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ М. С. Горбачев таъкидлаб ўтганидек, «XXVI съездда, Марказий Комитетнинг кейинги Пленумларида Юрий Владимирович Андропов билан Константин Устинович Черненконинг фаол иштирокида ишлаб чиқилган стратегик йўл ўзгармас йўл бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади». Партиямизнинг бу — изчил сиёсатини биз, ижодкорлар чин дилдан қўллаб-қувватлаймиз.

Улуғ инсон, адабиёт ва санъатнинг ажойиб мураббийси Константин Устинович Черненконинг ижтимоий фаолияти ҳам ибрат бўлиб қолгуликдир: у то сўнгги нафасигача партия ва халққа сидқидилдан хизмат қилди. Унинг порлоқ хотираси қалбларда мангу яшайди.

УЙҒУН,
Ўзбекистон ССР халқ шоири.

ҲАМИША ПАРТИЯ БИЛАН БИРГА

Оғир жудоликка учрадик. Ўзининг бутун ташкилотчилик талантини, бутун сиёсий донолигини коммунистик бунёдкорлик ишига бағишлаган киши ҳаётдан кўз юмди.

Жудолик хабари етиб келган кезларда бригадамизнинг саккиз аъзоси қизғин меҳнат вахтасида эди. Х. Тожимуродов, З. Ғофуров, Л. Комилов, М. Мирвоҳидов, Р. Нажмиддинов, Н. Бегимқулов, А. Неъматуллаев сингари касбдошларим халқимиз бошига тушган қайғу-алам оғир бўлишига қарамай ҳамиша партия билан бирга бўлишга, у кўрсатган режаларни муттасил амалга ошириш учун бутун куч-ғайратларини сарфлашга сўз беришди.

Ҳа, совет кишилари одамлар тинчлиги ва бахт-саодати йўлидаги толмас курашчи К. У. Черненкони, унинг бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлашга, ядро ҳалокатининг олдини олишга қаратилган фидокор фаолиятини ҳамиша ёдда тутадилар. Бизнинг Ватан бахт-саодати йўлидаги зарбдор меҳнатимиз Константин Устинович Черненконинг порлоқ хотирасига энг муносиб хотира бўлади.

КПСС Марказий Комитетининг 11 март куни бўлиб ўтган навбатдан ташқари Пленуми коммунистлар ва бутун совет халқини бугунги мотамсаро кунларда партия Марказий Комитети ва унинг Сиёсий бюроси атрофига тобора маҳкамроқ жипслашишга, ҳамиша партия билан бирга бўлишга чақирди. Биз бу чақириққа жавобан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Михаил Сергеевич Горбачев таъкидлаганидек, бутун куч-ғайратимизни коммунистик бунёдкорлик ишига бағишлайверамиз.

Назрилла МАННОПОВ,
Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг йиғувчи-слесарлар бригадаси бошлиғи, КПСС Марказий Ревизия комиссияси аъзоси, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати.

САФЛАРИМИЗНИ МАҲКАМРОҚ ЖИПСЛАШТИРАМИЗ

Қадрли Константин Устинович Черненконинг вафот этганлиги ҳақидаги хабар барча совет кишилари қатори биз, ўзбекистонлик деҳқонларнинг қалбини ҳам чуқур ларзага солди. КПСС ва Совет давлатининг атоқли арбоби Константин Устиновичнинг бутун ҳаёт йўли — содиқ ленинчи, доно ва меҳрибон раҳбарнинг ибратли ҳаёт йўлидир. Унинг ер юзида тинчликни сақлаб қолиш, ривожланган социализмни такомиллаштириш, халқимизнинг янада яхшироқ яшашини таъминлаш борасидаги фаолияти, айниқса, эл орасида зўр ҳурмат-эътиборга сазовор бўлди. Унинг нутқларида, асарларида совет жамияти ривожланишида ҳозирги босқичнинг ўзига хос хусусиятлари чуқур таҳлил этилди, коммунизм қурилишида партия ва совет давлатининг ҳозирги ва келгуси вазифалари аниқ белгилаб берилди.

К. У. Черненко қишлоқ хўжалигини юксалтириш, совет кишиларининг деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотларига бўлган талабини қондириш ишига, айниқса, салмоқли ҳисса қўшди. Унинг бевосита раҳбарлигида ерларни мелиорациялаш программаси ишлаб чиқилди.

Бутун совет халқи сингари биз, қишлоқ меҳнаткашлари ҳам КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг Коммунистик партияга, совет халқига Мурожаатига жавобан зўр онглилик ва уюшқоқлик кўрсатамиз.

КПСС Марказий Комитетининг навбатдан ташқари Пленуми қарорини якдиллик билан қўллаб-қувватлаймиз. Пленумда таъкидланганидек, партияни тўла асос билан жамиятнинг раҳбар ва йўналтирувчи кучи деб биламиз.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ М. С. Горбачев қайд қилдики, **«XXVI съездда, Марказий Комитетнинг кейинги Пленумларида Юрий Владимирович Андропов билан Константин Устинович Черненконинг фаол иштирокида ишлаб чиқилган стратегик йўл ўзгармас йўл бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади. Бу — мамлакатни социал-иқтисодий жиҳатдан ривожлантиришни жадаллаштириш, жамият турмушининг барча соҳаларини такомиллаштириш йўлидир».**

Биз бу йўлни тўла маъқуллаймиз ва ўртоқ М. С. Горбачев бошлиқ ленинчи Марказий Комитет теварагида ўз сафларимизни янада мустаҳкам жипслаштирамиз. Ватан равнақи ва халқ бахт-саодати йўлида янада зўр ғайрат билан меҳнат қиламиз.

М. ПУГАЧЕВА,
Оржоникидзе районидаги «Маданият» колхози раиси.

ТОЛМАС КУРАШЧИ

Халқимиз оғир жудоликка учради. Ўлим партия ва Совет давлатининг атоқли арбоби, тинчлик учун толмас курашчи Константин Устинович Черненкони орамиздан олиб кетди. Бу мудҳиш хабар барча совет халқи қатори андижонликларни ҳам чуқур қайғуга солди.

Шу муносабат билан Андижон областидаги саноат корхоналарида, колхоз ва совхозларда митинглар бўлиб ўтмоқда. Андижон шаҳридаги «Электроаппарат» заводида, Олтинкўл районидаги «Коммуна», Балиқчи районидаги «Партия XXV съезди». Жалолқудуқ районидаги Димитров номли колхозларда ва бошқа жойларда мотам митинглари ўтказилди. Митинг қатнашчилари Москвага ҳамдардлик телеграммалари жўнатдилар.

К. У. Черненко партия ва давлат раҳбари юксак лавозимларида туриб экономикамизни, хусусан қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш, совет халқи фаровонлигини яхшилаш ишига салмоқли ҳисса қўшди. Биз барча совет халқи учун шу оғир дамларда Коммунистик партия теварагида янада маҳкамроқ жипслашамиз.

КПСС Марказий Комитетининг навбатдан ташқари Пленумида ўртоқ М. С. Горбачев бир овоздан партия Марказий Комитетининг Бош секретари қилиб сайланганлиги партиямиз ва Совет давлатининг йўлини халқ якдиллик билан қўллаб-қувватланаётганлигини яна бир карра намойиш этди.

Ўртоқ М. С. Горбачев Пленумда сўзлаган нутқида халқ хўжалигини интенсив ривожлантириш изларига ўтказишда ҳал қилувчи бурилиш ясашимиз лозимлигини алоҳида уқтириб ўтди. Партия даъватига доимо амалий иш билан жавоб бериб келган биз қишлоқ меҳнатчилари улуғвор вазифаларни бажариш йўлида хормай-толмай ишлайверамиз.

Ўлмасхон СЎПИЕВА,
Андижон районидаги Охунбобоев номли совхоз сут соғувчиси, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати.

КОНСТАНТИН УСТИНОВИЧ ЧЕРНЕНКОНИ ДАФН ЭТИШНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШ КОМИССИЯСИДАН

Комиссия хабар қиладики, КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг мамлакатда мотам эълон қилиш тўғрисидаги қарорига мувофиқ Константин Устинович Черненко дафн этиладиган кун — 1985 йил 13 март жасадни қабрга қўйиш пайтида Москва вақти билан соат 13 дан 40 минут ўтганда Москвада, иттифоқдош республикаларнинг пойтахтларида, қаҳрамон шаҳарлар Ленинград, Волгоград, Одесса, Севастополь, Новороссийск, Керчь, Тулада, қаҳрамон Брест қалъасида, шунингдек Калининград, Львов, Ростов-Дон, Куйбишев, Свердловск, Новосибирск, Чита, Хабаровск, Владивосток, Красноярск шаҳарларида тўплардан ўқ узилади.

Худди шу пайтда Совет Иттифоқининг бутун территориясида узлуксиз ишлаб чиқариш корхоналаридан ташқари ҳамма корхона ва ташкилотларнинг иши беш минут тўхтатиб турилади; фабрикаларда, заводларда, темир йўлларда, денгиз ва дарё флоти кемаларида уч минут давомида гудок чалиб салют берилади.

Чет элларда

ВОКЕАЛАР • ХАБАРЛАР • ФАКТЛАР • ШАРҲЛАР

ТИНЧЛИК ВА БУНЁДКОРЛИК ЙЎЛИДАН

КПСС Марказий Комитети навбатдан ташқари Пленумининг якунлари, КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевнинг Пленумдаги нутқи халқаро жамоатчилик билан матбуотнинг диққат марказида турибди. Турли мамлакатларнинг таниқли сиёсат ва жамоат арбоблари, матбуоти КПСС XXVII съездига тайёргарлик кўраётган совет халқи билан партия шу қайғули кунларда КПСС Марказий Комитети теварагида жипслашганликларини, Советлар мамлакати янада бадавлат ва бақувват бўлиши учун ҳамма ишни қилишга азму қарор берганликларини алоҳида куч билан намойиш қилмоқдалар, деб таъкидламоқдалар. Чет эл оммавий ахборот воситаларининг қайд этишича, М. С. Горбачев Пленумдаги нутқида айтганидек, XXVI съездда, КПСС Марказий Комитетининг кейинги Пленумларида ишлаб чиқилган стратегик йўл узлуксиз йўл бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади. Бу — Совет Иттифоқини социал-иқтисодий жиҳатдан жадал ривожлантириш йўлидир, совет жамияти турмушининг ҳамма соҳаларини такомиллаштириш, равшан ва изчил тинчлик ҳамда тараққиёт йўлидир. Принципиал сиёсат— бирдан-бир тўғри сиёсат эканига асосланаётган Совет Иттифоқи, КПСС бундан буён ҳам ленинча тинчлик ва тинч-тотув яшаш йўлидан қатъият билан олға бораверадилар.

БКП Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси ўзининг навбатдан ташқари мажлисида қуйидагиларни таъкидлади: БКП, унинг Марказий Комитети ривожланган социализм қуриш ва уни такомиллаштириш, тинчлик ва коммунистик идеалларнинг тантанаси учун курашда БХР билан СССР ўртасида, болгар халқи билан улуғ қардош совет халқи ўртасида ҳаёт синовидан ўтган ҳар томонлама ҳамкорлик сиёсатини бундан буён ҳам ўтказаверадилар. Сиёсий бюро КПСС билан Совет давлатининг атоқли арбоби, мустаҳкам тинчлик учун, халқлар ўртасида дўстлик ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш учун, коммунистик идеалларнинг тантанаси учун толмас курашчи — К. У. Черненконинг хотирасини ҳурмат билан эсга олди.

КПСС, Совет давлати социалистик ҳамдўстликни мустаҳкамлаш, жаҳон майдонида социализмнинг позицияларини кучайтириш учун, ядро урушининг олдини олиш ва мустаҳкам тинчликни таъминлаш учун имкони бўлган ҳамма зарур ишларни қилиб келдилар ва қилмоқдалар, деб ёзади ГДРнинг **«Нойес Дойчланд»** газетаси. М. С. Горбачев КПСС Марказий Комитетининг Пленумидаги ёрқин нутқида XXVI съездда, Марказий Комитетнинг кейинги Пленумларида ишлаб чиқилган стратегик йўл ўзгармас йўл бўлиб келганлиги ва шундай бўлиб қолаверишини таъкидлади. СССР халқаро кескинликни юмшатиш соҳасида 70-йилларда эришилган муваффақиятларни қадрлайди ва тенг ҳуқуқлилик, ўзаро ҳурмат ва ички ишларга аралашмаслик негизларида давлатлар ўртасида тинч, ўзаро манфаатли ҳамкорликни йўлга қўйиш жараёнини давом эттиришда қатнашишга тайёр, деб уқтирди у. Гитлерчилар фашизми ва япон милитаризми устидан қозонилган Буюк Ғалабанинг қирқ йиллигини бу соҳада янги қадамлар қўйиш билан муносиб равишда нишонлаш мумкин бўлур эди.

Энг яқин сафдошлар ва иттифоқчилар бўлмиш улуғ социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари билан қардошларча дўстликни ардоқлаб сақлаш ва ҳар томонлама мустаҳкамлаш — КПСС билан Совет давлатининг энг биринчи вазифасидир, деб ёзади Венгрияда чиқадиган **«Непсабадшаг»** газетаси. Коммунистик партия билан Совет давлатининг таниқли арбоби М. С. Горбачев КПСС Марказий Комитетининг Пленумида шу фикрни зўр куч билан таъкидлади. Ленин партияси тинчлик ва социал тараққиёт учун курашда ҳамиша бўлганидек, қардош коммунистик, ишчи, революцион-демократик партиялар билан яқиндан ҳамкорлик қилаверади. Барча революцион кучларнинг бирлиги ва актив баҳамжиҳат ҳаракат қилиши учун интилаверади, деб уқтирди у.

ХХР Ташқи ишлар министрлигининг расмий вакили Франс Пресс агентлигининг Пекиндаги мухбири саволига жавоб қайтариб, биз М. С. Горбачевнинг КПСС Марказий Комитети Пленумидаги нутқида ХХР билан СССР ўртасидаги муносабатларни ривожлантириш масаласи хусусида билдирган ижобий фикрини мамнуният билан қайд этдик, деб айтди.

М. С. Горбачев, деб ёзади **«Нью-Йорк таймс»** газетаси, Совет Иттифоқи экономикасини янада ривожлантиришнинг принципиал программасини баён этиб, СССР энг илғор фан-техника позицияларига, ижтимоий меҳнат унумдорлигининг дунёдаги олий даражасига чиқиб олиш учун халқ хўжалигини интенсив ривожлантириш изларига кўчиришда ҳал қилувчи бурилишга эришиши лозимлигини таъкидлади. Совет раҳбари Совет Иттифоқи қуролларнинг хоҳ космосда бўлсин, хоҳ ерда бўлсин тобора янги системаларини яратишни эмас, балки тўплаб қўйилган қурол-яроғларни ҳақиқатан ҳам ва кўп миқдорда қисқартиришни хоҳлайди, деб уқтириб ўтди.

«Вашингтон пост» газетасининг қайд этишича, Совет раҳбари 12 мартда Женевада очиладиган Совет—Америка музокараларини назарда тутиб, АҚШ Совет Иттифоқининг позициясини тушуниб, шунга муносиб жавоб қайтарсин, деган истакни билдирди.

КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг нутқи Совет Иттифоқининг қуролсизланиш проблемаларига, шунингдек ташқи сиёсатнинг бошқа энг муҳим проблемаларига ёндашуви изчил эканлигидан далолат беради, деб таъкидлайди Англияда чиқадиган **«Дейли телеграф»** газетаси. Совет раҳбарларининг халқаро майдондаги йўли аниқ-равшанлиги ва изчиллиги билан фарқ қилади.

Японияда чиқадиган **«Майнити»** газетаси бундай деб ёзади: совет раҳбарлари тинч-тотув яшашга, халқларнинг хавфсизлигини таъминлашга қаратилган собитқадам ташқи сиёсатни давом эттиради.

М. С. Горбачев Пленумдаги нутқида ядро қуролларини кўпайтирмасликни, ракеталар жойлаштиришни бундан буён тўхтатиб қўйишни таклиф қилди, деб уқтиради Деҳлидаги **«Ҳиндустан таймс»** газетаси. Совет Иттифоқи—ғамлаб қўйилган қуролларни ҳақиқатан ҳам кўп миқдорда қисқартириш тарафдоридир, қурол-яроғларнинг хоҳ космосда бўлсин, хоҳ ерда бўлсин, ҳар қандай янги системалари яратилишига қаршидир.

ССР Иттифоқи Осиё, Африка ва Лотин Америкасида мустақилликни мустаҳкамлаш ва социал янгиланиш йўлидан бораётган мамлакатларга хайрихоҳ эканини яна бир бор зўр куч ва қатъий ишонч билан тасдиқлади, деб таъкидлайди Сурияда чиқадиган **«Ас-Савра»** газетаси. Бу мамлакатлар— мустаҳкам тинчлик учун, халқлар ўртасида яхши, одилона муносабатлар учун курашда Совет Иттифоқининг дўстлари ва ҳамкорларидир. Совет Иттифоқи тинчлик ва қуролсизланишга содиқлигини амалий иш билан исботламоқда, шу сабабли ер юзида тинчликни қадрловчи барча кишилар унинг тинчликсевар ташқи сиёсатини қўллаб-қувватлайдилар.

(ТАСС).

ЖЕНЕВАДАГИ МУЗОКАРАЛАР

ЖЕНЕВА, 12 март. (ТАСС). Илгари аҳдлашиб олинганига мувофиқ, бугун бу ерда ядро ва космик қуроллар юзасидан Совет—Америка музокаралари делегация бошлиқларининг учрашуви билан бошланди. Совет делегациясига В. П. Карпов, АҚШ делегациясига М. Кампельман бошчилик қилмоқда.

ХИТОЙ ГАЗЕТАЛАРИНИНГ ХАБАРИ

ПЕКИН. (ТАСС). Хитойдаги ҳамма газеталар фан ва техника масалаларига бағишлаб ўтказилган Умумхитой кенгашининг якунловчи мажлиси тўғрисидаги хабарни эълон қилди. Бу мажлисда Хитой раҳбарлари иштирок этишди.

Газеталар ХКП маслаҳатчилари марказий комиссиясининг раиси, ХХР Марказий Ҳарбий Кенгашининг раиси Дэн Сяопин нутқининг баёнини, шунингдек ХКП Марказий Комитетининг Бош секретари Ху Яобаннинг сўзларини эълон қилмоқда. ХКП Марказий Комитети фан-техника доираларига нисбатан алоҳида талаблар қўяётганлигини ва уларни «иқтисодий қурилишга бевосита қўшилишга, фан ва техниканинг экономика билан боғланиши проблемаларини ҳал этишни давом эттиришга» чақираётганлиги Дэн Сяопиннинг нутқида таъкидлаб ўтилди. Ҳозир Хитойда амалга оширилаётган ҳамма ишлар «социализм ишидир», деб таъкидлади у. Пропаганда соҳасида бу нарса эътибордан четда қолмаслиги керак, деди Дэн Сяопин. Мамлакатни модернизациялаш ишида ислоҳотлар йўли билан экономикани жонлантиришга қаратилган ошкора сиёсий йўл ўтказилмоқда, аммо унинг мақсади социалистик экономикани ривожлантиришдан иборат бўлиб қолаверади, деди у сўзини давом эттириб. Дэн Сяопин «шахсий экономикани ривожлантириш, мамлакатга ажнабий капитални киритиш» тўғрисидаги қарорни оқлаб, пировард натижада мамлакатдаги мулкнинг социалистик системаси асосий нарса бўлиб қолаверади, деб уқтирди.

Дэн Сяопин «социализмнинг туб принципларига қатъият билан риоя қилиш ва шу принципларни амалга ошириш зарурлиги» ҳақида гапириш билан бирга, айрим кишилар Хитой капиталистик мамлакат бўлиб қолиши мумкин, деб хавфсираётганликларини қайд этди. Унинг айтишича, бундай хавфсираш учун асос йўқ, деб бўлмайди. Иқтисодий ислоҳот давомида «бузилишлар ва хатарли ҳаракатлар»га йўл қўйилаётганлигини, оммавий ахборот воситалари тушунтириш ишлари олиб боришлари, буржуа идеологиясининг оммалашуви хавфли эканлиги ва бунга йўл қўйиб бўлмаслигига эътиборни қаратишлари керак, деб уқтирди у.

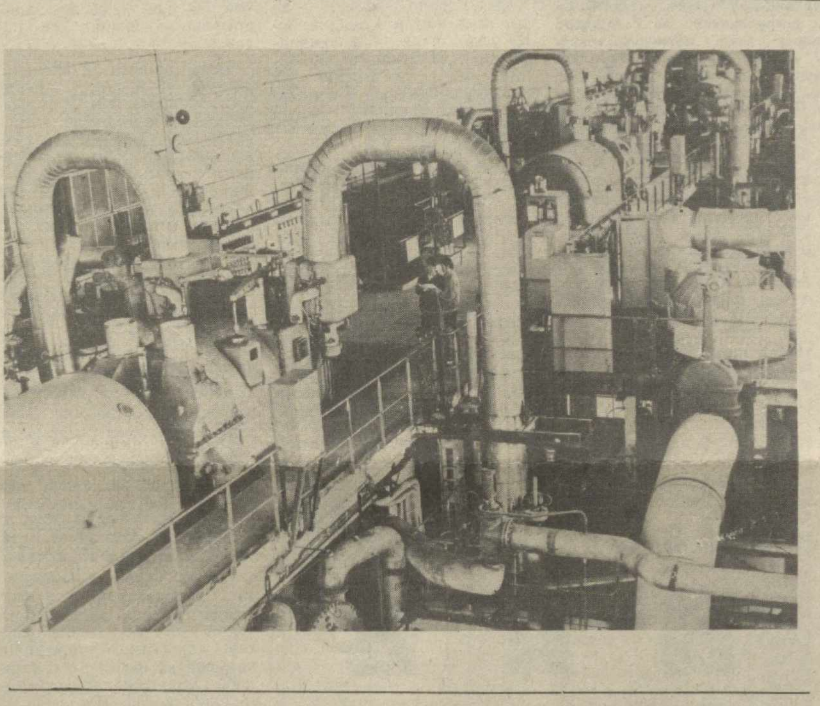

МОНГОЛИЯ. Сўнгги йиллар ичида мамлакатда электр энергияси ҳосил қилиш 14 баробар кўпайди. Қишлоқ кооперативларининг барча марказий қўрғонлари электрлаштирилди. Давлат хўжаликлари ва озуқа хўжаликларининг кўпчилиги марказий энергия системасига уланди. Халқ хўжалиги бу тармоғининг янада ривожланишида Совет Иттифоқи билан қардошларча ҳамкорлик катта роль ўйнамоқда. Бугунги кунда мамлакатда ҳосил қилинаётган барча электр энергиянинг 90 проценти СССР кўмагида қурилган энергетика корхоналари ҳиссасига тўғри келмоқда. Суратда: Улан-Батор шаҳридаги 3-ТЭЦнинг турбина цехида.

МОНЦАМЭ—ТАСС фотоси.

АВСТРИЯ КОММУНИСТЛАРИНИНГ ДАЪВАТИ

ВЕНА. Австрия Компартияси Марказий Комитети баёнот эълон қилди. Баёнотда Вашингтон маъмурияти ядровий ва космик қуроллар юзасидан бўлажак Совет-Америка музокаралари арафасида ўтказаётган сиёсат кескин танқид қилинади.

Баёнотда айтилишича, АҚШ ўз хоҳишини халқларга мажбуран тиқиштириш мақсадида ҳарбий устунликка эришишга интилиб, қуролланиш пойгаси ва мухолифликни кучайтириш йўлини ўтказмоқда. Президент Рейган космос ҳарбийлаштирилишини ва «МХ» ракеталарининг навбатдаги туркуми қурилишини ёқлаб чиқмоқда. Совет Иттифоқининг ядровий қуролланиш пойгасини жиловлашни ва бу пойга космосга ёйилишига йўл қўймасликни кўзда тутувчи таклифлари ана шу йўлга қарши қаратилгандир, деб уқтирилади ҳужжатда. Шу муносабат билан Совет Иттифоқи биринчи бўлиб ядро қуролини ишлатмаслик тўғрисида ўз зиммасига мажбурият олганлиги муҳим эканлиги алоҳида таъкидланади.

Австрия Компартияси Марказий Комитети мамлакат жамоатчилигига мурожаат қилиб, бошқа мамлакатлардаги тинчликсевар кучлар билан биргаликда космос ҳарбийлаштирилишининг олдини олиш ва ядровий қуроллар қисқартирилиши учун курашни активлаштиришга даъват этди.

(ТАСС).

ҲАЛҚАРО КОНФЕРЕНЦИЯ

ЖЕНЕВА. (ТАСС). Бу ердаги Миллатлар саройида БМТ Бош секретари Х. Перес де Куэльяр раислигида Африкадаги фавқулодда аҳвол тўғрисидаги масала юзасидан халқаро конференция очилди. Конференцияда жаҳондаги юздан ортиқ мамлакат, шу жумладан Совет Иттифоқи вакиллари иштирок этмоқдалар. Х. Перес де Куэльяр конференциянинг очилишида нутқ сўзлаб, Африкадаги 20 та давлат айниқса қаттиқ қурғоқчилик ва очликка дучор бўлганлигини айтди. У халқаро ҳамжамият Африканинг узоқ муддат ривожланишига кўмаклашадиган тарзда ёрдам бериши муҳимлигини таъкидлади. Истиқболли ривожланишга кўмаклашишга мўлжаллнган маблағларни фавқулодда ишлар учун сарфлаш хатарли бўлур эди, деб огоҳлантирди БМТ Бош секретари.

Бизнинг вазифамиз қурғоқчилик ва очликдан зарар кўрган миллион-миллион кишиларни қутқариб қолиш билан чекланмайди, деди Африка Бирлиги Ташкилотининг раиси, Танзания президенти Ж. Ньерере. Африка ўз-ўзини озиқ-овқат билан таъминлашга, иқлим ва табиий офатларга қарамликни камайтиришга эришиши зарур, деб уқтирди у. Шу йўл билангина келгусида танглиқдан қутилиш мумкин.

Конференция доираларида қитъадаги кўпгина мамлакатлар дуч келган фавқулодда аҳвол қурғоқчилик оқибатигина бўлиб қолмай, Африкани мустамлака даврларида талон-торож қилиб келган ва бизнинг кунларимизда ҳам талон-торож қилишни давом эттираётган империалистик давлатларнинг кўп йиллар давомида хўжайинлик қилганлиги натижасидир, деб қайд этилмоқда. Айни шу нарса регион экономикасини ҳозирги аҳвол сингари фавқулодда вазиятларга янада боғлиқ қилиб қўймоқда. АҚШ вице-президенти Ж. Буш конференцияда Американинг Африкада олиб бораётган сиёсатидан кўзланган мақсадни яна бир бор тасдиқлади. У ўзининг Африка бўйлаб сафари чоғидаги мустақил давлатларнинг халқаро иқтисодий муносабатларни демократлаштириш тўғрисидаги талабларига нисбатан сукут сақлаб, бунинг ўрнига Американинг «Фавқулодда ёрдами»ни кўз-кўз қилмоқчи бўлди. Буш мунозарани қитъани ривожлантиришнинг энг муҳим проблемаларини муҳокама қилишдан четга буришга ва танглик учун масъулиятни Эфиопия сингари мамлакатларнинг «нотўғри сиёсий йўл танлаганлиги»га юклашга уринди.

АМЕРИКАЧА «САХОВАТПЕШАЛИК»

ДАКАР. (ТАСС). АҚШ вице-президенти Ж. Буш Африка қитъасига қилган сафари вақтида бу қитъадаги давлатларнинг мустақиллигини мустаҳкамлашга, уларнинг янги адолатли халқаро иқтисодий тартиб ўрнатиш йўлидаги курашига тўсқинлик қилиш вазифасини ҳал этишга уринди. Ж. Буш ўз сафарини «саховатпешалик» деб мақтаб, Африкадаги ёш давлатларга тараққиётнинг американча «усули»ни тиқиштириш учун бу давлатларнинг қийинчиликларидан беҳаёлик билан фойдаланишга интилиб кўрди.

Бамакодан хабар беришларича, Буш ўз сафарининг сўнгги босқичида қитъадаги ҳукуматлардан Американинг шошилинч «ёрдами»га жавобан шахсий ташаббусга кенг йўл очиб беришни, давлат секторини тугатишни, чет эл капитали учун эшикларни кенг очиб қўйишни талаб этган. У «социалистик формалар»дан воз кечиб, Ғарбнинг савдо-саноат практикасига қўшилиш—Африка учун асосий нарса, деб таълим берган.

Кузатувчиларнинг фикрича, Бушнинг сафари АҚШ Африка давлатларининг экономикасида кескин ўзгаришлар ясалишига ҳар қандай йўллар билан халақит бериш ниятида эканлигини кўрсатди. Бу давлатларнинг кўпчилиги капиталистик система билан боғланган бўлиб, кризисли ларзалардан биринчи навбатда жафо чекмоқда. Вашингтондагилар иқтисодий тазйиқ кўрсатиш ва бир йўла майда-чуйда «эҳсон»лар бериш йўли билан ривожланаётган мамлакатларнинг қарамлигини мустаҳкамлашга умид боғламоқдалар. Африка матбуотининг таъкидлаб ўтишича, Африкадаги қурғоқчилик унинг Ғарбга мустамлака қарамлиги натижасида рўй берган иқтисодий машаққатларини чуқурлаштирди, холос.

НЬЮ-ЙОРК, (ТАСС). АҚШ вице-президенти Африка раҳбарларига шахсий корхоналар фойдасини кўзлаб экономика устидан давлат назоратидан воз кечиш эвазига АҚШнинг молиявий ёрдамидан иборат порани таклиф этди, деб эътироф этади Американинг Эн-би-си телекомпанияси. Бушнинг сафари, деб уқтириб ўтади телекомпания, улкан сиёсатнинг бир қисми бўлди. Шунинг учун ҳам у африкаликларнинг социалистик тараққиёт йўлини танлаб олиши қийинчиликларга сабаб бўлди, деб уларни ишонтиришга ҳаракат қилди, «хусусий ташаббус»ни кўкларга кўтариб мақтади. Бушнинг Африка давлатлари билан битим тузишга интилганлигини, деб қайд этади Эн-би-си телекомпанияси, уларнинг миллий иззат-нафсини ҳақорат қилиш деб баҳолаш мумкин.

АДДИС-АБЕБА. (ТАСС). Эфиопия ташқи ишлар министри Гошу Вольде Ж. Бушнинг бу мамлакатдаги аҳвол тўғрисида билдирган фикрларини «масъулиятсизлик» билан айтилган гаплардир, деб атади. Министр бу ерда сўзлаган нутқида қуйидагиларни таъкидлаб ўтди: вице-президентнинг Суданда айтган гапларини «фақат сиёсий мулоҳазалар» тақозо этди. Буш Эфиопия ҳукумати шаънига сурбетларча таъна қилиш учун ўз сафаридан фойдаланди. У бу мамлакат ҳукуматини Эритрея ва Тиграй вилоятлари аҳолисининг тақдирига «бефарқ» қарашда айблади ва ана шу районларда хуруж қилаётган сепаратчи шайкаларни тан олишни талаб этди. Маълумки, Марказий разведка бошқармасининг собиқ директори Американинг Эфиопияга қарши гуруҳларга «ёрдами»ни кўпайтиражагини айтган эди.

«Биз,— деди Гошу Вольде,— АҚШ вице-президентининг бундай пасткашлик билан найранг ишлатишини кутмаган эдик». Ж. Буш, деб таъкидлади министр,— келгусида Қўшма Штатлар президенти лавозимига ўз номзодини кўрсатиш ниятида бўлса керак. Аммо «президент бўлиш учун Эфиопия гражданларини қурбон қилиш ўтакетган ахлоқсизликдир».

ХАБАРЛАР ОҚИМИ

ЛАОС ХАЛҚИНИ ЖИПСЛАШТИРИШ БЕЛГИСИ ОСТИДА

ВЬЕНТЬЯН. Лаос Халқ революцион партияси Марказий Комитетининг секретариати шу партия ташкил этилганлигининг ўттиз йиллигини байрам қилиш тўғрисида қарор қабул қилди.

Мана шу шонли санани байрам қилиш, деб таъкидланади ҳужжатда, бутун лаос халқини ўзининг жанговар авангарди — ЛХРП теварагида янада жипслаштириш, Совет Иттифоқи, Вьетнам ва социалистик ҳамдўстликдаги бошқа қардош мамлакатлар халқлари билан ҳамкорлик ва жанговар бирдамликни, ҳар томонлама бузилмас дўстлик муносабатларини мустаҳкамлаш белгиси остида ўтади.

ЛХРП Марказий Комитети лаослик барча коммунистларга, бутун Лаос халқига мурожаат қилиб, партия ташкил этилганлигининг шонли санаси шарафига мусобақани кенг авж олдириш, уни янги меҳнат ғалабалари билан кутиб олишга даъват этди.

ХОТИН-ҚИЗЛАР ЎН ЙИЛЛИГИ ЙИЛЛАРИДА

ВЕНА. БМТнинг ташаббуси билан 1976 йилдан буён ўтказилаётган хотин-қизлар ўн йиллиги аёллар тенг ҳуқуқлилигига эришишга қимматли ва ижобий ҳисса қўшиб, уларнинг давлатлар сиёсий, иқтисодий ва социал ҳаётида, тинчликни таъминлаш ва социал тараққиёт учун курашда янада активроқ қатнашишларига кўмаклашди. Социалистик мамлакатлар БМТнинг хотин-қизлар аҳволи билан шуғулланувчи комиссиясининг бу ерда ўтаётган учинчи махсус сессиясида эълон қилган қўшма баёнотида ана шу ҳақда гапирилади. Сессия Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг жаҳон конференциясига тайёргарлик масалаларига бағишланган. Конференция БМТ хотин-қизлар ўн йиллиги якунларини кўриб чиқади.

Ўн йиллик, деб уқтирилади ҳужжатда, миллион-миллион хотин-қизларни миллий озодлик учун, империализмга, эски ва янги мустамлакачиликка, апартеидга ва жабр-зулмнинг барча формаларига қарши курашга жалб этишга янги омил бағишлади.

Бутун дунёда мустаҳкам тинчликни таъминлаш — кўпгина давлатларнинг хотин-қизлари дуч келаётган сиёсий, иқтисодий ва социал проблемаларни ҳал этишнинг энг муҳим шартидир, деб таъкидланади баёнотда.

(ТАСС).

ХХР ПАРЛАМЕНТ АЪЗОЛАРИ БИЛАН СУҲБАТ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг биринчи ўринбосари В. В. Кузнецов СССР Олий Советининг таклифига биноан расмий визит билан Совет Иттифоқида турган Умумхитой халқ вакиллари мажлиси доимий комитетининг аъзоси Чжан Чэнсянь бошчилигидаги УХВМ делегациясини 12 март куни Кремлда қабул қилди.

Чжан Чэнсянь К. У. Черненконинг вафоти муносабати билан делегация номидан чуқур таъзия бирдирди.

СССР Олий Совети билан Умумхитой халқ вакиллари мажлиси ўртасидаги алоқалар қайта тикланганлиги хусусида иккала томон ўзаро мамнуният изҳор этди.

Совет томонидан Совет Иттифоқининг ХХРга нисбатан тутаётган йўли изчил ва принципиал характерда эканлиги таъкидланди. КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевнинг КПСС Марказий Комитетининг 11 мартдаги Пленумида сўзлаган нутқида уқтириб ўтилганидек, биз Хитой Халқ Республикаси билан муносабатлар жиддий яхшиланишини хоҳлаймиз ва ўзаро хоҳиш бўлган тақдирда бунга бемалол эришиш мумкин, деб ҳисоблаймиз.

УХВМ делегациясининг бошлиғи Хитой вакилларига Совет Иттифоқида кўрсатилган иззат-икром ва диққат-эътибор учун миннатдорчилик изҳор этди.

(ТАСС).

ВИЗИТ ТУГАДИ

НЬЮ-ЙОРК, 12 март. (ТАСС). СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Украина Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари В. В. Шчербицкий бошчилигидаги СССР Олий Совети делегациясининг АҚШ конгресси вакиллар палатасининг таклифига биноан АҚШга қилган расмий визити тугади.

Делегация кеча Ватанига жўнаб кетди.

* * *

12 март куни делегация Москвага қайтиб келди.

КОНВЕРТЛАРНИ ОЧГАНДА

МЕҲНАТИМИЗ — ТИНЧЛИК ФОНДИГА

Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси 22-ва 86-цехларининг илғор коллективлари шанбалик ўтказиш ташаббуси билан чиққан эдилар. Ташаббус бирлашма меҳнат аҳли томонидан маъқуллаб кутиб олинди. Шанбалик жамғармасини Тинчлик фондига ўтказишга қарор қилишди.

Ўша куни шанбаликда қатнашган Ким Ян бошлиқ бригада ишчилари нормани 180 процент адо этдилар. «Меҳнатимиз — Тинчлик фондига» шиори остида ўтган шанбаликда илғор ишчилардан Р. Салимов, Г. Левченко, А. Дорошенко, Ф. Ким, Р. Қаюмовлар, айниқса, намуна кўрсатиб ишладилар.

Ф. РАСУЛОВ,
ишчи.

МУҚАДДАС БУРЧ

Бухоро область меҳнаткашлари ҳам ҳар йили мамлакатимиз Тинчлик фондига маблағ ўтказиб, тинчликни ҳимоя қилиш ишига ўз ҳиссаларини қўшаётирлар. Тинчлик учун кураш оммавий тус олиб бормоқда.

Тинчликни ҳимоя қилиш бўлими Бухоро область комитети ва Тинчлик фондига кўмаклашувчи область бўлими ходимлари бу борада катта ишларни амалга оширдилар. Областнинг шаҳар ва қишлоқларида кўплаб митинглар ўтказилди. «Қуролсизланиш ва тинчлик учун кураш» ҳафталиклари, «Тинчлик вахталари» каби тадбирларда 7000 дан зиёд турли касб эгалари иштирок этдилар.

Тинчлик учун кураш ҳаракати фақат митинглар ўтказиш билан чегараланиб қолмаётир. Область аҳолиси бу ҳаракатга ўзларининг пул жамғармалари билан ҳам ёрдам қилишмоқда, меҳнат коллективларида «Тинчлик вахтаси»да туриб ишлаш кенг қулоч ёймоқда.

Бухоро шаҳар, Воскресенская кўчаси, 2-уйда истиқомат қилувчи пенсионер Норбобо Неъматов ўз жамғармасидан 10 минг 375 сўмни Тинчлик фондига ўтказди. «Менинг ёшим 83 да. Бутун умр қурувчилик қилдим. Ўз меҳнат фаолиятим давомида жуда кўп қурилишларда бўлдим. Биз қурган кўркам ва муҳташам бинолларда ҳозир юзлаб фарзандларимиз, невара-чевараларимиз истиқомат қилишмоқда. Мен истардимки, ҳеч қачон уруш бўлмасин, биз қурган кўркам бинолар ҳеч қачон қуламасин», дейди Норбобо.

Олот районидаги Ленин номли колхозда Гулсум Ҳамроева деган аёл яшайди. Унинг 12 фарзанди бор. «Қаҳрамон она» унвонига сазовор бўлган. Меҳнаткаш аёл ҳар кузда ўз фарзандлари билан пахта йиғим-теримида қатнашиб, ҳалол меҳнати туфайли топган даромадининг бир қисмини ихтиёрий равишда Тинчлик фондига ўтказиб келмоқда. Олот районидан Нурия Эшқулова ҳам Тинчлик фондига пул юбориб, юксак гражданлик бурчини адо этди. Бу ишга мактаб ўқувчилари ҳам ўз ҳиссаларини қўшаётирлар. Жумладан, Бухоро шаҳридаги Фрунзе номли мактабнинг 6-а синф ўқувчилари Тинчлик фондига 100 сўм ўтказдилар.

Тинчлик фондига Свердлов районининг маорифчилари 8 минг 586 сўм, Шофиркон районидаги «Ленинобод» колхози аъзолари 3000 сўм, Бухоро райони меҳнаткашлари 12 минг сўм маблағ ўтказдилар. Умуман, 1984 йилнинг ўзидагина Тинчлик фондининг Бухоро область бўлимига келиб тушган маблағлар 300 минг сўмни ташкил этди.

Урушга қарши ва тинчликни таъминлашга бағишлаб ўтказилаётган тадбирлар кенгайиб бормоқда. Свердлов район «Госкомсельхозтехника» бирлашмасида, район марказий касалхонасида ва бошқа жойларда ўтказилган оммавий митингларда ишчилар, инженер-техник ходимлар ва шифокорлар Тинчлик фондига ишлаб беришга аҳд қилдилар.

Р. САФАРОВА.

ҲИСОБЛАШ МАШИНАЛАРИНИНГ ПУХТА ИШЛАШИ УЧУН

12 март куни Тошкентда кичик электрон-ҳисоблаш машиналари системаларининг пухта ишлаши билан шуғулланувчи муваққат ишчи группасининг учинчи халқаро кенгаши очилди. Кенгашни ҳисоблаш техникаси соҳасида социалистик мамлакатлар ҳамкорлиги ҳукуматлараро комиссияси ҳузуридаги бош конструкторлар совети ўтказмоқда.

Кенгаш қатнашчилари бир дақиқа сукут сақлаб Константин Устинович Черненко хотирасини эсга олдилар. Болгария, Венгрия, ГДР, Куба, Польша, Руминия, Совет Иттифоқи ва Чехословакия вакиллари ҳисоблаш техникасини такомиллаштириш, қурилмалар ва комплексларнинг техникавий-иқтисодий кўрсаткичларини яхшилашнинг энг муҳим проблемаларини муҳокама қилмоқдалар.

(ЎзТАГ).

ЁШ ОЛИМЛАР БЕШ ЙИЛЛИК ХИЗМАТИДА

Ўзбекистон ленинчи комсомолининг 60 йиллигига бағишланган илмий конференцияда фан ва техникани ривожлантириш истиқболлари, ёш олимларнинг КПСС XXVI съезди ва партия Марказий Комитетининг кейинги Пленумлари қарорларидан келиб чиқадиган вазифалари муҳокама қилинди. 12 март куни Тошкентда ўз ишини тамомлаган бу конференция қатнашчилари Константин Устинович Черненко хотирасини бир дақиқа сукут сақлаб ҳурмат билан эсга олдилар.

Ёш олимлар ва мутахассислар экономикани интенсивлашга, меҳнат унумдорлигини оширишга, беш йиллик вазифаларини муваффақиятли бажаришга қаратилган энг муҳим илмий лойиҳаларни ишлаб чиқишга ўз ҳиссаларини қўшаётганликларини уқтириб ўтилди. Мажлисда илмий зиёлиларнинг ёш авлодини камол топтириш проблемалари, ёшларни илмий тадқиқотлар самарадорлигини оширишга жалб қилиш масалалари муҳокама этилди. Ўзбекистоннинг таниқли олимлари конференция қатнашчилари ҳузурида нутқ сўзладилар.

Ижтимоий фанлар соҳасидаги ёш олимлар ва мутахассислар Бутуниттифоқ VIII конкурси лауреатларининг дипломлари топширилди, ёшларнинг комплекс ижодий коллективлари ўртасидаги социалистик мусобақа ғолиблари мукофотланди.

(ЎзТАГ).

САМАРАЛИ МУЗОКАРАЛАР УЧУН

Ҳозирги кунда инсоният тақдири, халқлар ва мамлакатлар ўртасидаги муносабатларнинг ҳолати ҳамда истиқболи бугунги куннинг бош масаласи — уруш ва тинчлик, халқлар хавфсизлиги масаласининг ечимига боғлиқдир. Чунки инсониятнинг ақл-заковати билан кашф этилган фан-техника тараққиётининг натижалари эндиликда инсоният жамиятини таг-томири билан йўқ қилиб юбориш таҳдидини соляпти. Бу хавф-хатарнинг олдини олишга Совет Иттифоқи ўзининг конкрет амалий ишлари билан реал ҳисса қўшмоқда.

Маълумки, сўнгги 20—25 йил давомида икки буюк давлат ўртасидаги ядро ҳамда бошқа қуроллар нисбати тенг ва баб-баравар бўлиб келмоқда. Аммо АҚШ қуролланиш пойгасини узлуксиз давом эттираётгани натижасида мувозанат тобора хавфли чўққига кўтарилмоқда. Шу билан бир қаторда, Оқ уй маъмуриятининг ер сунъий йўлдошларига ва ракеталарга қарши космик қуролларни ишлаб чиқариш режалари, аниқроғи, 1983 йил 23 мартда президент Р. Рейган ташаббуси билан қабул қилинган «самовий урушлар» программаси қарши томонни, шубҳасиз, ўта такомиллашган воситаларни кашф этишга мажбур қилади. Бу ҳол, албатта, қуролланиш пойгаси янги-янги поғонага кўтарилиши авжини кучайтиради ва уни назорат қилиб бўлмайдиган даражага олиб келади. Демак, ядро ҳужуми ёки фавқулодда пайдо бўлган ядро таҳдидининг олдини олиш учун керак бўлган муҳлат жуда ҳам қисқариб кетмоқда.

Маълумки, Оқ уйдагилар Англия, ГФР ва Италия территорияларида жойлаштирилаётган «Першинг-2» ва қанотли ракеталар Советлар диёридаги ҳарбий-сиёсий марказларни мўлжалга олиб туриши керак, деб уринмоқдалар. Бу нарса, балки АҚШ маъмурияти учун қониқарли бир ҳолдир, аммо бу Ғарбий Европа хавфсизлигига, Америка халқи манфаатига ва қолаверса, бутун инсоният цивилизацияси манфаатига мос келармикин? Ўйлаб кўрайлик! 8 дақиқа вақт ичида нима иш қилиб бўлади? Маълумки, 1982—1983 йилларда АҚШнинг стратегик қўмондонлиги радиолокатор экранларида «ядро уруши бошланди» деган ёлғон тревога сигналларни текшириш ва қайта текшириш (тўла ишонч ҳосил қилиш) учун 8 дақиқа вақт сарф қилганлар. Хўш, жиҳозлар ГФРда жойлаштирилган «Першинг—2» ракеталари ҳавога кўтариляпти, деган сигналларни кўрсатса, табиийки унда аппаратлар хато кўрсатяпти, уларни текшириб кўрайлик дейишга ҳам вақт бўлмайди, чунки улар Совет Иттифоқи территориясидаги мўлжалга 6—8 минутда етиб келади.

Пентагоннинг 1984—1988 йилларга мўлжалланган мудофаа ишлари бўйича кўрсатмаларида эса қуйидагилар қайд қилинган: «Ядро урушида Америка Қўшма Штатлари ғолиб чиқиши шарт. Бунинг учун биринчи навбатда СССРни ҳарбий-

ХАЛҚАРО МАВЗУДА

сиёсий структурасидан шундай жудо қилиш керакки, то унинг ядро ва оддий қуроллардан АҚШ ва унинг иттифоқчиларига бериладиган жавоб зарбаси минимум бўлсин». Бунга изоҳнинг ҳожати бўлмаса керак. Бугунги кунда Совет давлати ва унинг иттифоқчилари кўрган жавоб чора-тадбирлари туфайлигина Европа қитъасида ҳарбий мувозанат, юқори даражада бўлсада, сақланиб турибди. Аммо ядро хавфи реал равишда инсониятга таҳдид солмоқда.

Маълумки, 7—8 январда Женевада эришилган Совет — Америка аҳдномасида космосни ҳарбийлаштирмаслик, стратегик ва ўрта масофага учириладиган ядро қуролларини чеклаш ва қисқартириш каби масалалар мажмуаси бўлажак Женева музокараларида муҳокама қилинади, деб келишилган эди. Бундан ташқари, ушбу аҳдномалар учала йўналишга тааллуқли бўлган барча масалалар муҳокамаси ва уларнинг ечими бир-бири билан узвий равишда олиб борилиши ҳақида қатъий қарорга келинган. Кейинчалик дипломатик йўллар орқали томонлар шу йилнинг 12 мартида Женевада музокаралар бошлашни келишиб олдилар.

Афсуски, томонларнинг муҳокама қилинадиган масалаларга ёндашишида ҳозир жиддий тафовутлар бор. Бу нарса ҳаммага равшан. АҚШ ҳукмрон доиралари оғизда музокараларга ихлосмандлигини айтса ҳам айни вақтда жуда хатарли «самовий урушлар» программасини кўтариб чиқиб, СССРнинг халқаро масалалар бўйича амалда тутган йўлига мутлақо зид ҳаракатлар қилмоқда. Жумладан, АҚШнинг ҳарбий-сиёсий стратеглари кучли зарба берувчи космик қуролларни тезроқ яратиб, Совет Иттифоқи устидан ҳарбий устунликка эришиш режаларидан асло қайтмаётирлар.

АҚШ президентининг «стратегик мудофаа ташаббуси», яъни «самовий урушлар» программаси Женевада бошланган музокаралар қандай натижалар билан тугашидан қатъи назар амалга оширилиши керак эмиш. «Вашингтон пост» газетасининг гувоҳлик беришича, Америка делегациясининг бошлиғи М. Кампельмен ва унинг маслакдошлари З. Бжезинский, физик олим Жастроу Женева музокараларининг мағлубиятга учраши ҳақида фол очиб, Пентагонга ҳалал бераётган, 1972 йилда СССР ва АҚШ ўртасида имзоланган «Ракеталарга қарши мудофаа системаси» шартномасини бекор қилишни талаб қилмоқдалар.

Шундай қилиб, Америка Қўшма Штатларининг ҳукмрон доиралари, расмий ва норасмий пропагандаси музокараларни аввал бошданоқ мағлубиятга, жаҳон халқларини эса умидсизликка маҳкум қилиб қўяётган шубҳа ва тахминлар тарқатмоқдалар. Албатта, Женевада бир битимга келиш йўлида кўпгина тўсиқ ва қийинчиликлар мавжуд.

Аммо бу мушкулликларни бемалол бартараф этса бўлади. Бунинг учун томонлардан ҳар бири холис ниятли бўлиши, оқилона муросага келишга тайёр туриши, ростгўйлик билан мунозара олиб бориши, тенглик ва баб-баравар хавфсизлик принципига қатъий риоя қилиши лозим. Шу асосда, томонлар аҳдномага бемалол эришиши мумкин, чунки бунинг учун вужудга келган кучлар мувозанатини бузишга интилмай, иккала томоннинг ҳуқуқларини ва хавфсизликка бўлган ҳаққоний манфаатларини ҳурмат қилишгина кифоя. 12 март куни Женевада бошланган музокаралар томонлар учун жуда қулай ва яхши имконият бўлиб, ундан иложи борича самарали фойдаланишни бутун жаҳон халқлари талаб қилмоқдалар.

Женева музокаралари инсоният учун муҳим бўлган қуйидаги масалаларни: космосда қуролланиш пойгасининг олдини олиш ва ерда шундай пойгани тўхтатиш; ердаги ядро қуролларини чеклаш ва қисқартириш; ер остида ядро синовларини чеклаш ва тақиқлаш; Совет — Америка муносабатларини нормаллаштириш: Шарқ ва Ғарб ўртасидаги сиёсий, иқтисодий ва маданий алоқаларни яхшилаш, давлатлар ўртасида ишонч ва хавфсизликни мустаҳкамлаш; кескинликни юмшатиш жараёнига қайтишни таъминлаши мумкин ва лозим.

Ю. ЮСУВАЛИЕВ,
тарих фанлари кандидати.

Транспорт конвейери — «Совет Ўзбекистони» назоратида

ВАГОН ҲАРАКАТИ — ИШ БАРАКАТИ

Халқ хўжалигида транспорт шу қадар ҳал қилувчи роль ўйнайдики, усиз корхона ва ташкилотларнинг бир меъёрда ишлашини тасаввур қилиб бўлмайди. Вагонлар туну кун ҳаракатда бўлган жойларда юк ортиш, ташиш ва тушириш ишлари жадал давом этмоқда. Бу эса халқ хўжалиги турли тармоқларининг ривожланишига таъсир кўрсатиб турибди.

Кейинги кунларда республикамизда кун совиб кетишига қарамасдан қатор областларда темир йўл вагонларидан юкларни тушириб олиш анча жадаллашди. Наманган, Қашқадарё, Сурхондарё областларида корхоналарга кириш йўлларида вагонларни бўшатиш тезлашди. Юк ортиш-тушириш жараёнларида нормадан ортиқ туриб қолган вагонлар сони камайди. Бу эса резервлардан омилкорлик билан фойдаланишнинг натижасидир.

Ўрта Осиё темир йўл бошқармаси штабидан олинган оператив маълумотларга асосланиб шуни таъкидлаш мумкинки, ўтган дам олиш куни республикамиз станцияларида юки туширилмай қолган вагонлар сони 170 тани ташкил этди. Бу — аввалги кеча-кундуздагиларга нисбатан яхши кўрсаткич. Республикада юк тушириб олиш топшириғи адо этилди. Бунга бир қанча корхоналарнинг кириш йўлларида юк тушириш ишларини механизациялаш, ишни тунги сменаларда ҳам бир маромда ташкил этиш туфайли эришилди. Якшанбада Олмалиқ химия заводи 160 дан ортиқ вагонни бўшатди.

Кейинги кунларда юк туширишни уюштириш зарбдор кунлари эълон қилиндики, бунда темирйўлчилар ташаббускор бўлиб чиқдилар. Темирйўлчиларни илғор саноат корхоналари ва ташкилотларнинг транспорт хўжаликлари коллективлари қўллаб-қувватламоқдалар. Ана шунинг натижасида қатор корхоналарга кириш йўлларида ва транспорт хўжаликларида юк тушириш бирмунча тезлашиб боряпти.

Лекин Андижон гидролиз заводи ўз номига келган юкларни вақтида туширмасдан, транспорт воситаларининг кўп вақт бекор туриб қолишига йўл қўймоқда. 7 мартдан буён уч вагон туз туширилмай турганлигига нима дейиш мумкин?! Ҳамза станциясида ҳам беш вагон анча вақтгача бўшатилмай ётди. «Узбитхим» ишлаб чиқариш бирлашмаси вагонларнинг «қантарилиб туриши»ни афзал кўрмоқда. Бўлмаса вагонларнинг ҳаракатини тезлаштириш юзасидан ўз зиммасидаги мажбуриятни вақтида бажарган бўларди.

Айниқса, Тошкент темир йўл бўлинмасида вагонлар ҳаракати суст. Қатор станцияларда якшанба куни вагонлар вақтида бўшатилмай қолиб кетди. Тунги сменада иш яхши ташкил этилмаганлиги бунга сабаб бўлаётир.

Навоий областида қантариб қўйилган вагонлар сони ортиб бораётганлигини таъкидлаб ўтиш лозим. Кейинги уч кунда областдаги станцияларда юки бўшатилмаган вагонлар сони 4 тадан 52 тага етди. Маҳаллий партия, совет ташкилотлари бу аҳволни чуқур таҳлил этишлари, вагонлар ҳаракатини тезлаштириш юзасидан корхона ва ташкилотларга тегишли амалий ёрдам кўрсатишлари зарур.

ВАЗИФА — ЮК ТУШИРИШДА ҲАР БИР КУННИ ЗАРБДОРЛАРЧА ЯКУНЛАШДАН, ШАНБА ҲАМДА ЯКШАНБА КУНЛАРИ, ШУНИНГДЕК ТУНГИ СМЕНАЛАРДА ЮК ТУШИРИШ ИШЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИБ БОРИШДАН ИБОРАТ. ВАГОНЛАР ҲАРАКАТИ — ИШ БАРАКАТИ.

МАҲСУЛОТ СИФАТИ ОШАДИ

● Коғон омихта ем заводи реконструкция қилинганидан кейин маҳсулотлар ассортименти кенгайтирилди.

Бу ерда паррандалар учун тўйимли қоришма ишлаб чиқариш янги технология линияси пайдо бўлди. Юксак унумдор автоматлар оқсил моддали компонентларни аниқ дозалаш ва аралаштириш имкониятини беради. Янги линия қўл меҳнати ҳажмини бирмунча қисқартирди. Чиқарилаётган маҳсулот сифати оширилди.

(ЎзТАГ).

ОБ-ҲАВО

Шу кеча-кундузда Тошкент областининг тоғли районларида ва Фарғона водийсида ҳаво ўзгариб туради. Кечаси баъзи ерларга бироз қор ёғади. Кундузи ёғингарчилик кутилмайди. Қолган жойларда ҳаво ўзгариб туради, ёғингарчилик бўлмайди. Шарқдан секундига 3—8 метр тезликда шамол эсади. Қорақалпоғистон АССРда кечаси 14—19, кундузи 0—5 даража совуқ бўлади. Хоразм ва Навоий областининг шимолида кечаси 5—10 даража совуқ, кундузи 2 даража совуқ билан 3 даража иссиқ бўлиши кутилади. Жанубда кечаси 4 даража совуқ билан 1 даража иссиқ, кундузи 7—12 даража иссиқ атрофида бўлади. Қолган ерларда кечаси 2—7 даража совуқ, кундузи 5—10, Фарғона водийсида 0—5 даражагача иссиқ бўлади.

Тошкентда ҳаво ўзгариб туради. Ёғингарчилик бўлмайди. Шарқдан секундига 2—5 метр тезликда шамол эсади. Кечаси 2—4 даража совуқ, кундузи 7—9 даража иссиқ бўлади.

ОЛИМЛАР ЛАБОРАТОРИЯСИДА

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ўсимликлар экспериментал биологияси институти олимлари мўл ва сифатли ҳосил берадиган истиқболли ғўза навларини яратмоқдалар. Уларнинг кўпи ишлаб чиқаришда яхши натижалар бераётир. Институтда яратилиб, Самарқанд ва Навоий областларида юқори ҳосил бераётган «Самарқанд-3» ғўза нави чигитини бу йил Қорақалпоғистон автоном республикаси ва Қашқадарё областида ҳам катта майдонларга экиш мўлжалланмоқда. Мухбиримиз Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ўсимликлар экспериментал биологияси институтида бўлиб, ғўза гетерозиси лабораторияси мудири, қишлоқ хўжалик фанлари доктори Остон ЖАЛИЛОВдан янги навнинг ўзига хос хусусиятлари ва агротехникаси билан пахтакорларни таништиришни сўради.

— Ўзбекистон қишлоқ хўжалик ходимларининг кенгашида ғўзанинг янги, серҳосил, тезпишар навларини яратиш— пахтачиликни ривожлантиришнинг муҳим шарти эканлиги алоҳида таъкидланди, — деди у. — Сўнгги йилларда селекциячи олимлар бир қанча янги ғўза навларини яратишди. Лекин, очиғини айтганда, олимлар пахтакорлар олдида ҳали қарздор. Уларнинг илмий ишлари ҳаёт талабларидан орқада қолмоқда. Ваҳоланки, бу соҳада юзлаб илмий ходимлар ишлашяпти. Афсуски, тўқимачилик саноати талабларига тўла жавоб берадиган, касалликларга чидамли, эртапишар, юқори ҳосилли, машина теримига боп, толаси сифатли ғўза навини деҳқонларимиз ҳали ҳам зориқиб кутмоқдалар. Бу вазифаларни оқилона ҳал этиш ва пахтакорларга манзур бўладиган истиқболли навларни яратиш учун бор билим ва тажрибамизни ишга солиб, янада самарали ишлашимиз, илмий-тадқиқотлар кўламини кенгайтиришимиз зарур. Бу борада институтимиз олимлари изланмоқдалар ва муайян ютуқларга эришяптилар. Масалан, биз яратган «Оқ олтин» навини экишни хоҳловчилар сони тобора ортиб бормоқда. Шунингдек, «Самарқанд-3» нави ҳам жойларда яхши натижалар бераётганлиги қувонарли ҳолдир.

Бу нав аввало, тезпишарлиги, вилт касаллигига ва қурғоқчиликка чидамлилиги билан ажралиб туради. Бундан ташқари серҳосил бўлиб, толаси сифатли. Ғўзасининг бўйи 100-120 сантиметрга етади. Шохлари бир оз тарвақайлаб ўсади. Биринчи ҳосил шохлари беш-олти бўғимда пайдо бўлади. Кўсаклари конус шаклида, ўртача катталикда, яшил рангли, сирти силлиқ. Пояси камтукли, қорамтир-қизғиш доғлар билан қопланган. Барглари 3-5 бўлакли.

«Самарқанд-3» навининг афзалликларидан бири — унинг эртапишарлиги. Агар комплекс парвариш жараёнида агротехника талабларига тўлиқ риоя этилса, стандарт навга қараганда 4-8 кун эрта етилади. Кўсаклари асосан 4-5 чаноқли бўлиб, тез очилади. Шу туфайли ҳосили машиналарда териб олиш учун жуда қулай. Ҳар чаноғида 8-10 тагача чигит бўлади ва чаноқдаги пахтанинг салмоғи 6,5-7 граммга етади. Тола чиқими 36-37 процентни

ИСТИҚБОЛЛИ НАВ

ташкил қилади ва у қатъий бешинчи типга хосдир.

Янги нав 1978 йилдан буён давлат нав синаш участкаларида синовдан ўтказилди. Барча участкаларда стандарт навга қараганда 7 центнергача кўп ҳосил олишга эришилди. 1981 йилдан бошлаб катта майдонларда экиш учун районлаштирилган. Дастлаб 1979 йили Хатирчи районидаги Куйбишев номли, Калинин номли колхозлар ва «Зарафшон» совхозида экилиб, ҳар гектар ердан 39 центнердан сифатли ҳосил олинди. Шундан кейин Самарқанд ва Навоий областларининг кўплаб хўжаликларида экила бошлади. Бу йил Қорақалпоғистон автоном республикаси ва Қашқадарё областида ҳам катта майдонларга экиш мўлжалланмоқда.

Хатирчи, Пахтачи ва Каттақўрғон районларининг хўжаликлари «Самарқанд-3» ғўза навини экиб, йил сайин барқарор, юқори ҳосил олишга эришмоқдалар. Унинг сувсизликка анча чидамли эканлиги тажрибада тўла исботланди.

Каттақўрғон районидаги Карл Маркс номли ва Тельман номли хўжаликларда ўтган йили «Самарқанд-3» нави экилган майдонларнинг ҳар гектаридан 35 центнердан ҳосил олинди. Ялпи хирмоннинг асосий қисми юқори сортларга топширилди.

Райондаги Ленин номли колхоздан О. Шониёзов, М. Обидов, Ж. Тўраев, Тельман номли колхоздан Қ. Ражабов, шунингдек, Пахтачи районидаги Свердлов номли колхоздан И. Рўзиев, Карл Маркс номли колхоздан М. Нормуродов, «Самарқанд» колхозидан О. Ўроқов, Калинин номли колхоздан Р. Долиев бошлиқ бригадалар ҳосилдорликни 42-46 центнерга етказдилар. Демак, деҳқон тупроқ унумдорлигини ошириб, экинни тавсия этилган агротехника асосида сифатли парваришласа, янги нав мўл ҳосил бериши мумкин. Шу ўринда «Самарқанд-3» навининг илмий асосланган агротехникаси ҳақида тўхталиб ўтиш ўринлидир.

Биринчи галда ерни экишга тайёрлаш ва чигит экишни энг қулай муддатларда ўтказиш катта аҳамиятга эга. Чигитни экишдан олдин ва экиш билан бир пайтда тупроққа минерал ва органик ўғитлар солиш ўсимликнинг нормал ўсишига имкон беради, уларнинг касаллик ва зараркунандаларга бардошлигини оширади. Агар чигит пуштага экилса унинг униб чиқиши ва яхши ўсиши учун янада қулай шароит яратилади. Шуни таъкидлаш лозимки, минерал ўғитларни тупроқ унумдорлигига қараб етарли миқдорда солиш кўсакларнинг йирик, тола сифатининг юқори, чигитдаги ёғ миқдорининг кўп бўлиши ва ғўзанинг эрта етилишини таъминлайди. Энг муҳими, минерал ўғитлар, айниқса, азотли ўғитлар билан озиқлантиришни 1 июлдан кечиктирмай тугаллаш лозим. Акс ҳолда кўсакларнинг етилиши кечикади. Ўсимлик ғовлаб кетади.

Беда экилган майдонларда ғўза учун зарур бўлган азот тупроқда анча кўп тўпланади. Шу туфайли бедапоялар бузилиб, ўрнига пахта экилганда ғўзага бериладиган азотли ўғитларнинг йиллик нормасини 150-200 килограммгача камайтириб, шунча миқдорда фосфор солиш маъқул. Кейинги йилдан азотли ўғитларни гектар бошига 250-300 килограмм, фосфорли ўғитларни 170-200 килограмм, калийли ўғитларни 120-150 килограмм солиш ҳар гектар ерда 45-50 центнерлик ҳосил тўплаш имконини беради.

Кўчат қалинлигини тупроқ структураси, ер ости сувларининг чуқур ёки саёзлигига ва об-ҳаво шароитларига қараб белгилаш керак. Ана шундай қилингандагина толанинг юқори сифатли бўлиши ва ҳосилнинг эрта етилишига эришиш мумкин.

Ғўзани суғориш нормаси ва муддатларини белгилашда ер ости сувларининг чуқур ёки саёз жойлашуви, ҳаво ҳарорати, тупроқнинг кимёвий ва физик хоссалари каби қатор омилларни ҳисобга олиш керак. Шу сабабли турли зоналарда суғориш сони ва суғориш нормаси турлича бўлиши мумкин.

Ғўзалар қийғос гуллаганда ва кўсаклаш даврида суғоришга алоҳида эътибор бериш керак. Бу вақтда ғўзани фақат тунда қондириб суғориш мақсадга мувофиқдир. Чунки шундай қилинмаса, ҳосил тугунчалари тўкилади, натижада ҳосилдорлик кескин камайиб, тола сифати пасаяди.

Ҳар галги суғоришдан кейин тупроқ етилиб, тобига келиши биланоқ, албатта, қатор ораларини 28-30 сантиметр чуқурликда майин культивация қилиш керак. Ғўзанинг илдизлари яхши ривожлангач, тахминан июль ойининг иккинчи ярмидан бошлаб, культивацияни унча чуқур бўлмаган ҳолда ўтказиш тавсия қилинади. Шундай қилинганда майда илдизлар зарарланмайди ва ҳосил тугунчалари тўкилиб кетмайди.

Озуқа моддаларининг ҳосил нишоналарига тўлиқ етиб боришини таъминлаш ва кўсакларнинг ривожланиши, етилишини тезлаштириш мақсадида ғўзада 16—17 та ҳосил шохлари пайдо бўлгач, чеканкани бошлаган маъқул. Чеканка қўлда ўтказилганда икки марта қилинади. Олдин яхши ривожланган, баланд бўйли ўсимликларнинг ўсиш нуқтаси чилпиб ташланади. 5—10 кундан кейин ён шохлари ва қолганлари чеканка қилинади. Ҳар икки ҳолда ҳам чеканкани 25 июль—1 августдан кечиктирмай тугаллаш керак.

Кўсаклар пишиб етилиши билан далаларни машина теримига тайёрлаш катта аҳамиятга эга. Бунинг учун ғўзаларни ўз вақтида, сифатли дефолиация қилиш лозим. «Самарқанд-3» нав ғўзанинг ҳар тупида камида 5—6 тадан кўсак очилганда дефолиация ўтказиш тавсия этилади. Ғўза баргларининг ўз вақтида батамом тўкилишини таъминласак, юқори сорт салмоғи кўпаяди. Чигитдаги мой миқдори камайиб кетмайди.

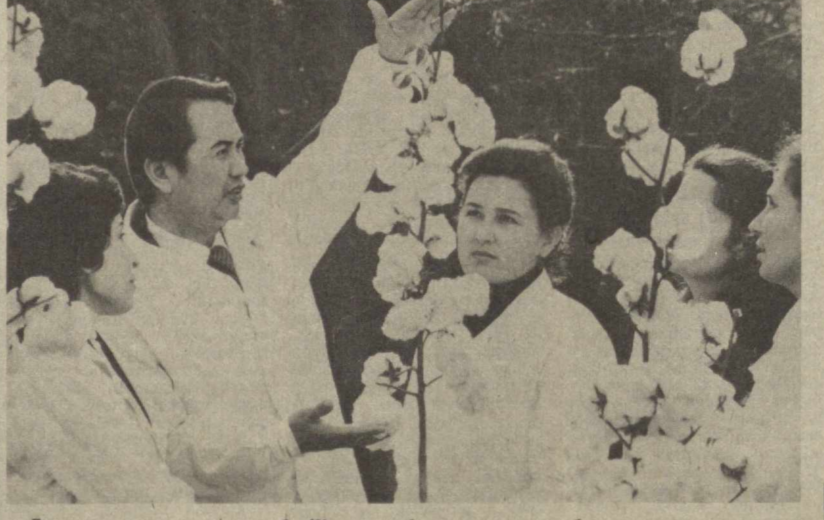

Суратда: янги нав автори О. Жалилов ғўза гетерозиси лабораторияси ходимлари билан. В. Шағаев фотоси (ЎзТАГ).

Редактор
Л. ҚАЮМОВ.

РЕКЛАМА ✿ ЭЪЛОНЛАР

ЎЗБЕКИСТОН ССР МЕҲНАТ ДАВЛАТ КОМИТЕТИ

РСФСРнинг Приморье ўлкаси ва Иваново областлари колхоз ва совхозларига доимий яшаш учун оилаларни кўчиришни уюштиради.

КЎЧИШ ИСТАГИНИ БИЛДИРГАН ГРАЖДАНЛАРНИ РАСМИЙЛАШТИРИШ ҚУЙИДАГИ МУДДАТЛАРГАЧА АМАЛГА ОШИРИЛАДИ:

— ПРИМОРЬЕ ЎЛКАСИГА — 1985 йил 20 мартгача;

— ИВАНОВО ОБЛАСТИГА — 1985 йил 6 апрелгача.

Кўчиш учун расмийлаштирилган оилаларга мўлжалланган жойга бепул бориш ва юкларини ташиш таъминланади, бир йўла бериладиган нафақа тўланади, уй-жой ёки квартиралар, ёрдамчи хоналари бор ҳовли участкалари берилади.

Янги кўчиб борганлар икки йил давомида квартира учун ва саккиз йил давомида қишлоқ хўжалик солиқларини тўлашдан озод қилинадилар.

РАСМИЙЛАШТИРИШ ХУСУСИДАГИ БАРЧА МАСАЛАЛАР БЎЙИЧА МАЪЛУМОТЛАР ОЛИШ УЧУН ҚУЙИДАГИ АДРЕСЛАРГА МУРОЖААТ ҚИЛИНСИН:

ШАҲАРЛАРДА — область ижроия комитетлари меҳнат бўлимлари ва аҳолини ишга жойлаштириш бюроларига, Нукус шаҳрида — Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети Меҳнат бошқармасига;

РАЙОНЛАРДА — Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети Меҳнат бошқармаси ва область ижроия комитетлари меҳнат бўлимлари вакилларига;

ТОШКЕНТ ШАҲРИДА — Пролетар кўчаси 4-уй, 3-подъезд, 6-уй ва Привокзальная кўчаси 30-уй ҳамда аҳолини ишга жойлаштириш район пунктларига.

Сирдарё область ҳунар-техника таълими бошқармасининг

ХОВОС РАЙОНИДАГИ 1-ЎРТА ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

қуйидаги ихтисослар бўйича 1985-86 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Кенг ихтисосли тракторчи-машинист ва 3-класс автомобиль ҳайдовчиси — ўқиш муддати 3 йил; **гидромелиорация ишларини бажарувчи кенг ихтисосли тракторчи-машинистлар** — ўқиш муддати 3 йил; **мелиорация ва ирригация ишлари бўйича механизаторлар** — ўқиш муддати 2-3 йил; **кенг ихтисосли тракторчилар** — ўқиш муддати 1 йил; **экскаватор машинистлари** — ўқиш муддати —1 йил; **бульдозер, скрепер, грейдер ҳайдовчилари** — ўқиш муддати 1 йил; **пахта териш машиналари механик-ҳайдовчилари** — ўқиш муддати 6 ой; **бухгалтер** — ўқиш муддати 1 ва 3 йил; **сотувчи** — ўқиш муддати — 1 ва 3 йил;

Ўқиш муддати 1 йиллик группаларга 8-синфни битирганлар; ўқиш муддати 6 ойлик, 1 ва 2 йиллик группаларга эса 9—10 синфни тугатган 30 ёшгача бўлган йигит ва қизлар қабул қилинади. Улар битиргандан кейин касби бўйича ҳужжат, ўрта махсус маълумотга эга бўлганлиги тўғрисида диплом оладилар ва ўқув юртларига конкурссиз қабул қилинадилар. Имтиёзли диплом билан тугатганлар олий ўқув юртларига имтиҳонсиз қабул қилинадилар ёки битта имтиҳон топширадилар. Қабул қилинганлар давлат томонидан белгиланган қуйидаги имтиёзлардан фойдаланадилар: 10-20 сўм, аъло ўқиганлар 50-70 сўмгача стипендия, уч маҳал иссиқ овқат, кийим-бош ва ётоқхона билан таъминланадилар. Билим юрти ўқувчилари ихтиёрида спорт зали, 12 мингдан зиёд китоб фондига эга бўлган кутубхона, 300 ўринли клуб, Ленин хонаси, 150 ўринли ошхона мавжуд. Ўқувчилар билим юртида спортнинг 8 тури бўйича секцияларда, ҳаваскорлик тўгараги, фан ва техника тўгаракларида қатнашишлари мумкин.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни қабул комиссиясига топширишлари керак: директор номига ариза, 8-10 синфни битирганлиги ҳақида ҳужжат, туғилганлиги ҳақида гувоҳнома ёки паспорт, 6 дона 3х4 см. ҳажмдаги фотосурат, таржимаи ҳол, 286 — формадаги медицина справкаси.

Билим юрти адреси: 708220, Сирдарё области, Ховос райони, «Дружба» совхози. Телефон 3-28, 3-29.

СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг

ЎРТА ОСИЁ МЕДИЦИНА ПЕДИАТРИЯ ИНСТИТУТИ

28 март ва 13 май соат 15.00 дан бошлаб институтга киришни хоҳловчи абитуриентлар учун

ОЧИҚ ЭШИКЛАР КУНИНИ ЎТКАЗАДИ

Институт адреси: 700140, Тошкент шаҳри, Чермет кўчаси, 103-уй (4, 19, 83-автобуслар; 3, 10, 102, 103-маршрут таксиларининг «Микрорайон» бекати).

●

«УЗЭЛЕКТРОМОНТАЖ» БОШҚАРМАСИГА

электромонтажчилар, электрослесарлар, секретарь-машинисткалар

КЕРАК

Елгизларга ётоқхонадан жой берилади, болалар боғчаси, профилакторий бор.

Мурожаат учун адрес: Олмалиқ шаҳри, Советская кўчаси, 26-уй.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси

ЗООЛОГИЯ ВА ПАРАЗИТОЛОГИЯ ИНСТИТУТИ

лабораториялар бўйича **кичик илмий ходимлар** вакант вазифаларига

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

паразитология, цитоэкология бўйича.

Конкурс муддати — эълон чиққан кундан бошлаб 15 кун.

Ҳужжатлар конкурслар тўғрисидаги низомга мувофиқ қуйидаги адресга жўнатилсин: 700095, Тошкент шаҳри, А. Ниёзов кўчаси, 1-уй.

●

ЯНГИ ТОШКЕНТ КОНСЕРВА КОМБИНАТИГА

катта бухгалтер

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Салар ГЭС посёлкаси, (Ленин майдонидан 115, 152-автобуслар; 103-маршрут таксиси).

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Редакция адреси: 700047, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари — 33-21-43, 32-53 16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.